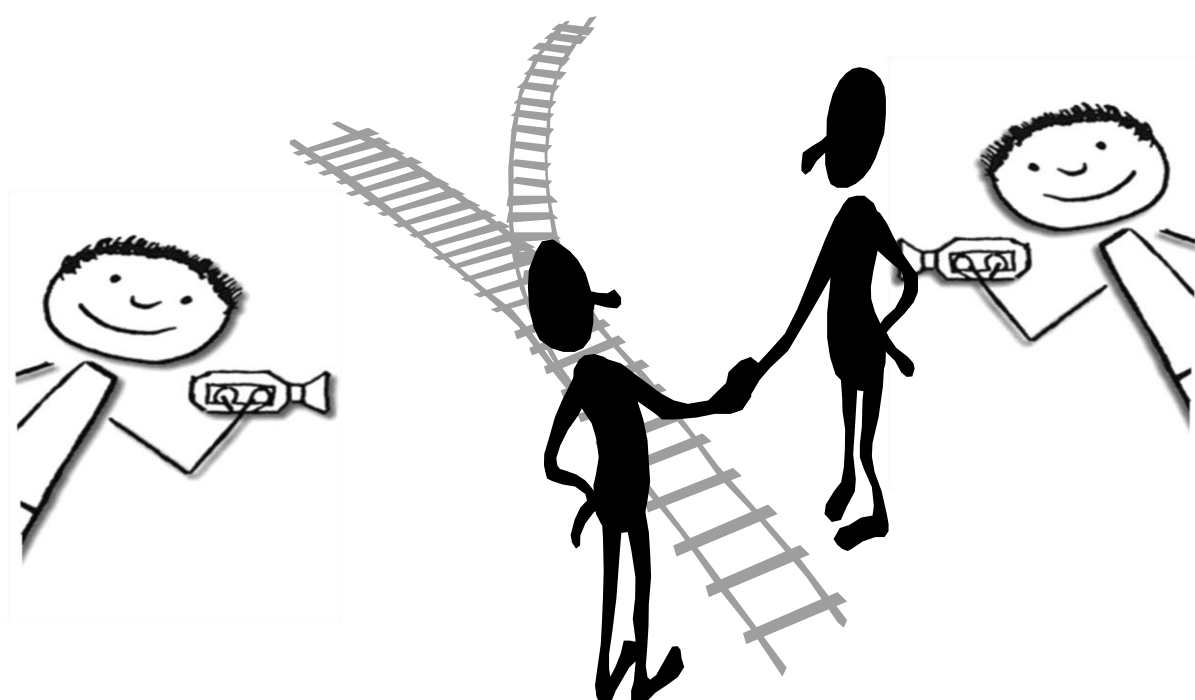

Opleiding: Master Special Educational Needs
Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg
Leerroute: School Video Interactie Begeleiding
Studiejaar: 2009-2011
Afstudeermaand:juni 2011

Wat zijn de mogelijkheden en onmogelijkheden van een combinatietraject SVIB & VHT op Sbo Dr. Hordijkschool?

Naam student: Laura de Graaff
Studentnummer: 1398978
Naam begeleider: Marjo van Hulten- Van Brunschot

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	2
SAMENVATTING	4
INTRODUCTIE	5
PERSOONLIJKE INTRO	5
DE ONDERZOEKSCONTEXT	5
PERSOONLIJKE MOTIVATIE VOOR HET ONDERZOEK	5
ACTUELE LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN IN DE ONDERZOEKSCONTEXT	6
HOOFDSTUK 1 AANLEIDING ONDERZOEK EN ONDERZOEKSVRAAG	7
1.1 AANLEIDING ONDERZOEK	7
1.2 BEGINSITUATIE OP SCHOOLNIVEAU	7
1.3 PROBLEEMVERKENNING	7
1.3.1 <i>Probleemverkenning vanuit de theorie</i>	7
1.3.2 <i>Probleemverkenning vanuit de praktijk</i>	8
1.4 DOELSTELLING VAN HET ONDERZOEK	8
1.5 DE ONDERZOEKSVRAAG EN DEELVRAGEN	8
HOOFDSTUK 2 THEORETISCH ONDERZOEK	10
2.1 WAT IS VIB?	10
2.2 WAT IS SVIB?	10
2.3 WAT IS VHT?	11
2.4 AANVULLENDE OPMERKING THEORETISCH ONDERZOEK	13
2.5 CONCEPTUEEL MODEL ONDERZOEK	13
HOOFDSTUK 3 ONDERZOEKSMETHODOLOGIE	15
3.1 DE ONDERZOEKSMETHODE	15
3.2 HET ONDERZOEKSTYPE	15
3.3 WAARNEMINGSMETHODE & WIJZE VAN GEBRUIK	16
3.4 ONDERZOEKSTRUMENTEN; EIGENSCHAPPEN, BETROUWBAARHEID, VALIDITEIT & TRIANGULATIE	16
3.4.1 <i>Enquête</i>	16
3.4.2 <i>Logboek over drie combinatietrajecten</i>	16
3.4.3 <i>Literatuur</i>	17
3.5 ETHIEK	17
HOOFDSTUK 4 DATAVERZAMELING, -ANALYSE & INTERPRETATIE	18
4.1 ANALYSE VAN DE ENQUÊTE	18
4.1.1 <i>Algemene informatie uit enquête</i>	18
4.1.2 <i>Deelvraag 1: Wat wordt verstaan onder SVIB en VHT?</i>	18
4.1.3 <i>Deelvraag 2: Wat is de meerwaarde en wat zijn de bezwaren van SVIB en VHT in één traject?</i>	19
4.1.4 <i>Deelvraag 3: Waar moet je aan denken wanneer je met het aanbod van combinatietrajecten wilt starten?</i>	21
4.2 ANALYSE VAN DE LOGBOEKAANTEKENINGEN	23
4.2.1 <i>Deelvraag 1: Wat wordt verstaan onder SVIB en VHT?</i>	23
4.2.2 <i>Deelvraag 2: Wat is de meerwaarde en wat zijn de bezwaren van SVIB en VHT in één traject?</i>	23
4.2.3 <i>Deelvraag 3: Waar moet je aan denken wanneer je met het aanbod van combinatietrajecten wilt starten?</i>	23
4.3 ANALYSE VAN HET LITERATUURONDERZOEK	24

4.3.1	Deelvraag 1: Wat wordt verstaan onder SVIB en VHT?	24
4.3.2	Deelvraag 2: Wat is de meerwaarde en wat zijn de bezwaren van SVIB en VHT in één traject?	24
	Deelvraag 3: Waar moet je aan denken wanneer je met het aanbod van combinatietrajecten wilt starten?	24

HOOFDSTUK 5 EVALUATIE, INTERPRETATIE, CONCLUSIE EN

AANBEVELINGEN 27

5.1	CONCLUSIE DEELVRAGEN	27
5.1.2	Conclusie deelvraag 2: Wat is de meerwaarde en wat zijn de bezwaren van SVIB en VHT in één traject?	27
5.1.3	Conclusie deelvraag 3: Waar moet je aan denken wanneer je met het aanbod van combinatietrajecten wilt starten?	28
5.2	CONCLUSIE ONDERZOEKSVRAAG.....	28
5.3	DISCUSSIE / BEPERKINGEN VAN MIJN ONDERZOEK.....	29
5.4	AANBEVELINGEN	29

HOOFDSTUK 6 NAWOORD..... 31

6.1	REFLECTIE OP ONDERZOEKSVERLOOP	31
6.2	REFLECTIE OP MIJN PERSOONLIJKE PROFESSIONELE ONTWIKKELING	31
6.3	REFLECTIE OP MIJN ONTWIKKELING ALS ONDERZOEKER	31
6.4	DOELREALISATIE: OPBRENGST EN HOE VERDER MET DE OPBRENGST	32

LITERATUURLIJST 33

	TIJDSCHRIFTARTIKEL, BOEKEN, VERZAMELWERKEN EN BIJDRAGEN AAN VERZAMELWERKEN.....	33
	ELEKTRONISCHE BRONNEN	34

BIJLAGEN 36

Samenvatting

Op de Sbo Dr. Hordijkschool, heb ik in de afgelopen 10 jaar in verschillende vormen te maken gehad met SVIB. Ik ben gecoacht als individu, maar ook in teamverband heb ik trajecten doorlopen. Met de start van de SVIB studie heb ik collega's, stagiaires en leerlingen kunnen coachen.

Naar aanleiding van ideeën rondom een zorgloket, mijn cluster 3 en 4 leerlingen, maar ook de bestaande SVIBvormen in de school, ontstond de volgende vraag:

Wat zijn de mogelijkheden of onmogelijkheden van een combinatietraject SVIB en VHT?

In het theoriegedeelte van mijn onderzoek heb ik proberen weer te geven wat SVIB en VHT inhouden. Aan de hand van verschillend bronnen heb ik mijn verhaald gevormd. Ook heb ik stilgestaan bij de overeenkomsten en de verschillen tussen de twee methodieken. Hierbij viel mij vooral op dat de overeenkomsten groter zijn dan de verschillen.

Mijn onderzoek in de praktijk bestond uit het construeren van een vragenlijst, het afnemen en verwerken hiervan, het doorlopen van drie combinatietrajecten en daarbij het bijhouden van een logboek.

Conclusies uit de vragenlijst hebben betrekking op het positief waarderen van een combinatietraject door zowel leerkrachten als ouders. Het idee rondom de trajecten werd niet negatief gewaardeerd. Wel hebben ouders en leerkrachten aanbevingen gedaan of aandachtspunten opgeschreven.

De conclusies voortgekomen uit de combinatietrajecten hebben vooral betrekking op het intensief kunnen werken met leerlingen en de tijd die het kost om een traject te doorlopen.

Mijn eindconclusie is dat er volop mogelijkheden aanwezig zijn om combinatietrajecten aan te bieden. Het belangrijkste argument is dat samenpak van pedagogische en didactische aanpak / zorg wenselijk is om een kind de kans te geven om zich optimaal te ontwikkelen. Echter is dit onderzoek te gering om uitspraken te kunnen doen over de daadwerkelijke haalbaarheid en welke situaties zich lenen voor combinatietrajecten. Ik heb daarom een aantal aanbevelingen gedaan die zowel de school als mij uitnodigen om verder te gaan met vervolgonderzoek.

Tenslotte wil ik mijn dank uitspreken aan mijn critical friends: Maaïke, Marc, Maud, Monique Richard en Sandra. Zij hebben ieder op hun eigen manier bijdrage geleverd aan de het stand komen van dit stuk. Daarnaast wil ik mijn coach en SVIB-opleidster Marjo bedanken. Dankzij haar enthousiasme en kundigheid heb ik de afgelopen twee jaar veel aangereikt gekregen tijdens de studiedagen, maar ook tijdens de intervisie. In mijn onderzoeksperiode heeft Marjo geduldig gewacht en bleef ze aanmoedigen op momenten wanneer ik het even niet meer voor elkaar kreeg.

Laura de Graaff

Introductie

In dit hoofdstuk beschrijf ik mijn professionele identiteit, de context van mijn werksituatie, mijn persoonlijke motivatie en actuele landelijke ontwikkelingen die in relatie staan met School Video Interactie Begeleiding (vanaf nu aangeduid als SVIB), inclusie en mijn onderzoek.

Persoonlijke intro

Ik ben in 2001 afgestudeerd aan de Pedagogische academie basis onderwijs (afgekort Pabo) in Tilburg. Sinds augustus 2001 ben ik werkzaam op het Speciaal basis onderwijs (vanaf nu aangeduid met Sbo) Dr. Hordijkschool te Waalwijk. Ik heb in diverse groepen lesgegeven en nu sta ik in de schoolverlatersgroep en ben ik rugzakcoördinator cluster 3 & 4.

In de afgelopen 10 jaar heb ik mezelf onder andere gespecialiseerd in psychopathologie, klasbouwers, meervoudige intelligentie en als remedial teacher en gedragsspecialist. Vorig jaar heb ik mijn Master Special Educational Needs (afkorting: M SEN) afgerond voor de opleiding Specialist Speciaal Onderwijs. Mijn onderzoek had als onderwerp agressie in de school. Ik heb de handelingsverlegenheid van leerkrachten vóór en de handelingsbekwaamheid na het volgen van een cursus “veilig werken met kinderen” onderzocht.

Met dit meesterstuk wil ik de opleiding SVIB positief afronden en hoop ik nog meer handvatten te hebben als aanvulling op mijn bestaande begeleidingsmogelijkheden voor collega's en leerlingen.

De onderzoekscontext

Ik ga mijn onderzoek uitvoeren op de Dr. Hordijkschool. De school telt op dit moment 117 leerlingen.

In de school wordt sinds 1995 gewerkt met beelden die nabesproken worden. De nadruk binnen deze vorm van begeleiden ligt op het toepassen van de vijf basis interactie principes. Wat later is SVIB de school binnengehaald. Op deze manier wordt er nu nog steeds gewerkt. Nieuwe leerkrachten krijgen een SVIB-traject, gericht op basiscommunicatie, aangeboden. Ook gebruiken SVIB voor intervisie en vinden er leerling-trajecten plaats, maar bijvoorbeeld ook leerkracht & leerling-trajecten.

Sinds een paar jaar wordt er door mijn huidige directeur, Arie Bakker, gesproken over plannen voor een zorgloket. Het is de bedoeling dat we niet alleen onderwijs verzorgen, maar ook hulp bieden bij schooloverstijgende problemen. Daarom wil ik onderzoeken of het winst oplevert wanneer je als school tegelijkertijd een combinatie van Video Home Training (vanaf nu aangeduid als VHT) en SVIB aanbiedt. Daarnaast wil ik inventariseren tegen welke problemen je aan kunt lopen wanneer je zo'n traject vanuit school inzet.

Persoonlijke motivatie voor het onderzoek

De kans om met kinderen met leer- en/ of gedragsproblemen te werken, heb ik vanaf mijn eerste dag in het Sbo met twee handen aangegrepen. Ik blijf op zoek naar de meest duidelijke en positieve aanpak van dat moment om kinderen de kans te geven om zich optimaal te ontwikkelen.

Met behulp van SVIB-trajecten heb ik ervaren hoe belangrijk mijn rol is. Kinderen spiegelen zich aan mij als leerkracht, waardoor mijn “voor”beeld (on)bewust door hen wordt omgezet in handelen. Door hier vanuit gevoel en verstand bewust mee om te gaan, creëer ik duidelijkheid en ontwikkelingskansen. Daarnaast heb ik met SVIB geleerd dat je gedrag positief kunt bekrachtigen; je vergroot situaties uit in microanalyse met beelden en blijft kijken en werken vanuit krachten en kansen.

Ik heb ervaren dat ik een kind als individu beter kan coachen. Dit komt door mijn studies en de inzet van SVIB op onze school. Hierdoor zie ik bij mezelf een ontwikkeling ten aanzien van het adequaat gebruiken van de principes van basiscommunicatie en het uitvergrooten van positief gedrag. Het kind is afhankelijk van mijn kwaliteiten als leerkracht. Ik moet inspelen op de onderwijs- en zorgbehoeften door afstemming en differentiatie.

Op de website van Passend onderwijs gaat men er van uit dat wanneer er gewerkt wordt met het ontwikkelingsperspectief zorgvragen gesignaleerd en aangepakt worden. Dit zou kunnen betekenen dat zorgvragen van thuis en school gekoppeld kunnen worden of over worden genomen door school waarvoor een combinatietraject SVIB / VHT bijvoorbeeld ideaal zou kunnen zijn.

Actuele landelijke ontwikkelingen in de onderzoekscontext

Namens het Verwey- Jonker Instituut hebben Steketee, Pels, Swinnen & De Gruijter (2006) een casusonderzoek gedaan naar de relaties die de school onderhoudt met zijn maatschappelijke omgeving. Dit was naar aanleiding van de beleidsnotie over "Governance" die de minister van OCW in 2005 naar de Tweede Kamer stuurde. De minister wilde een relatieverbetering van onderwijsinstellingen met hun maatschappelijke omgeving.

Het Verwey- Jonker Instituut concludeerde dat de samenwerking tussen basisscholen en middelbare scholen nog gering was, terwijl dit van belang was voor het aanhalen van de banden tussen de school en de omgeving. Duidelijkere verbintenissen tussen school en partners uit de omgeving zouden kunnen leiden tot de aanpak van maatschappelijke problemen. Daarnaast moeten ouders effectiever betrokken worden in de organisatie van samenwerkingsverbanden tussen de school en hun partners. Zo zou de kwaliteit van het onderwijs verbeterd kunnen worden en tegelijkertijd zou een bijdrage geleverd kunnen worden aan maatschappelijke prioriteiten.

Dat is waar het bij Passend onderwijs om gaat. Op de site van Passend onderwijs wordt ook nog beschreven dat het, naast het vergroten van de kwaliteit van het gehele onderwijs, vooral gaat om het creëren van arrangementen voor leerlingen, die vanwege leer-, gedrags-, ontwikkelings- of gezinsproblemen of andere beperkingen nu onvoldoende van het onderwijs profiteren of niet in het reguliere onderwijs terecht kunnen.

Door als school de mogelijkheid te creëren om SVIB/ VHT als combinatietraject aan te bieden, denk ik dat er nog beter kan worden voldaan aan de opdracht van Passend onderwijs. Om een leervraag van een leerling nog intensiever aan te kunnen pakken, lijkt het mij ideaal om zowel op school als thuis te kunnen werken aan ontwikkeling. In de kernwaarden en missie van de stichting, Leerrijk!, waaronder onze school valt, staat onder andere beschreven dat kinderen en volwassenen uitgedaagd moeten worden om talenten en competenties veelzijdig te ontwikkelen. Daarnaast wordt gesproken over het leveren van een actieve bijdrage aan het realiseren van een leefbare en duurzame wereld waarbij respect voor elkaar en de omgeving vanzelfsprekend is.

Hierbij aansluitend kan ik zeggen dat ik met mijn onderzoek mijn talenten en competenties rondom SVIB op microniveau probeer te ontwikkelen. Daarnaast kan ik op mesoniveau kinderen en collega's coachen tijdens het beantwoorden van hun leervraag. Op mesoniveau (sbo Dr. Hordijkschool) en op macro/mesoniveau (stichting Leerrijk!) hoop ik conclusies te kunnen trekken en aanbevelingen te kunnen doen voor een vervolgonderzoek over een combinatietraject SVIB / VHT.

Hoofdstuk 1 Aanleiding onderzoek en onderzoeksvraag

In dit hoofdstuk geef ik uitleg over de huidige situatie en de aanleiding om onderzoek te doen. Daarnaast schets ik de gewenste situatie. Nadat de doelstelling van dit onderzoek is beschreven, worden de centrale onderzoeksvraag en de deelvragen geformuleerd.

1.1 Aanleiding onderzoek

Binnen de school wordt SVIB regelmatig ingezet. In de schoolgids (p. 23) is dan ook onderstaande tekst opgenomen:

In de praktijk maken wij regelmatig video-opnames in onze groepen. De opnames worden alleen door de betrokken teamleden bekeken. Voor een begeleidingsvraag van een individueel kind wordt schriftelijk toestemming gevraagd aan de ouders. De opnames worden na beëindiging van het begeleidingstraject gewist. Deze afspraken en regels staan in het SVIB – protocol, dat op school ter inzage ligt bij Teja Pauëlsen. Op onze school is Teja Pauëlsen opgeleid om de leerkrachten en kinderen met behulp van SVIB te begeleiden. Laura de Graaff hoopt dit schooljaar haar opleiding af te ronden.

Vanaf de start van de opleiding SVIB in 2009, ben ik op zoek geweest naar iets innovatiefs. Ik wilde een andere vorm van begeleiden met beelden in de school introduceren. Door de ideeën van Arie Bakker, de directeur, over zorgaanbod op én buiten school ben ik gekomen op het idee van een combinatietraject SVIB & VHT.

1.2 Beginsituatie op schoolniveau

Op de Hordijkschool hebben alle leerkrachten te maken gehad met minimaal één vorm van SVIB. SVIB wordt namelijk op teamniveau, bouwniveau, leerkrachtniveau, kind-leerkrachtniveau, klassenniveau en leerling-niveau aangeboden.

Binnen het team wordt positief gedacht over het inzetten van de SVIB methode.

Leerkrachten geven wel aan dat de tijd, die voor SVIB vrij geroosterd is, te beperkt is. Ze zouden graag zien dat er vaker gecoacht kon worden met behulp van SVIB.

Tijdens de inschrijving op school wordt er aan ouders verteld dat er op school met de SVIB-methode gewerkt wordt.

Verschillende kinderen hebben een SVIB-traject op school gevolgd: ze zijn begeleid door Teja of hebben meegewerkt aan mijn studieopdrachten waardoor ze indirect ook een traject hebben kunnen doorlopen. Er zitten kinderen op school die vanuit de gezinssituatie met behulp van VHT begeleidt zijn en worden. Er zijn ouders die het als niet prettig ervaren wanneer er mee wordt gekeken in de thuissituatie.

1.3 Probleemverkenning

1.3.1 Probleemverkenning vanuit de theorie

Dekker en Biemans (1994) beschrijven twee verschillende manieren van implementatie van VHT in organisaties. Er wordt gesproken over VHT als een behandelmethode én VHT als visie. Ik vind het belangrijk om een combinatietraject neer te zetten als visie. Dekker en Biemans (1994, p. 247) beschrijven dit als: “In deze organisatie vindt de hulpverlening plaats vanuit de basiscommunicatie en gebruikt men video (VIB) om de verschillende functies en diensten rondom een gezin op elkaar af te stemmen”. Naar mijn mening kun je op deze manier de videobeelden gebruiken als brug tussen problemen op school en thuis.

Vóór de implementatie moet worden stilgestaan bij organisatiekenmerken. Muller (1997) beschrijft items als de voorwaarden, de afweging, de interne cultuur en de gevolgen van de verandering. Mijn onderzoek zal antwoord gaan geven op vragen die te maken hebben met deze items. Ik wil namelijk bekijken of combinatietrajecten waardevol en haalbaar zijn.

1.3.2 Probleemverkenning vanuit de praktijk

Begeleiden met beelden heette vroeger bij ons op school Video School Training (vanaf nu afgekort als VST). De leerkracht kreeg als het ware een training in de interactieprincipes. In het schooljaar 1993-1994 is de kring als interactiemoment ingevoerd. VST werd Video Interactie Begeleiding (afgekort als VIB). Nu is deze methodiek algemeen bekend onder de naam SVIB.

Vanaf de eerste kennismaking met ouders en kinderen proberen we te werken aan een goede verstandhouding. Dit omdat het schoolteam er vanuit gaat dat een goed contact tussen ouders en leerkrachten een eerste vereiste is om optimale kansen te creëren. leerresultaten te verkrijgen. Samenwerken met ouders zien we dus als een echte voorwaarde en inbreng van ouders wordt dan ook zeer op prijs gesteld. Wanneer ouders hun kind op het Sbo aanmelden, hebben ze vaak al te maken gehad met extra hulp. Ook kan het voorkomen dat ze tijdens de Hordijkperiode extra hulp behoeven.

We lopen er steeds vaker tegenaan dat verschillende hulpverleningsinstanties in een gezin begeleiden en dat er sprake is van een geringe samenwerking met school of onderling. Door bepaalde thuisproblemen en/ of schoolproblemen te clusteren zou je opvoedingsvragen gelijktijdig aan kunnen pakken. Op de Capita Selecta dag in december 2010 heeft Kennedy (2010) verteld hoe ze op de Universiteit van Dundee in Schotland hier mee omgaan: de faculteit van Onderwijs en Sociaal werk clusters de problemen in de sectoren jeugdzorg en onderwijs.

1.4 Doelstelling van het onderzoek

Mijn onderzoek is praktijk nabij. Harinck (2006, p. 16) beschrijft het als: “De kennis die het praktijkonderzoek oplevert, moet leiden tot kwaliteitsverbetering van de praktijksituatie”.

Dit onderzoek wordt een inventariserend onderzoek en is een middel om gegevens te verzamelen zodat kan worden gekeken of een combinatietraject SVIB/ VHT, in de toekomst, aan ouders / kinderen / leerkrachten kan worden aangeboden. Het is dus zowel schoolgericht als maatschappijgericht.

Het onderzoek is gericht op kwaliteitsverbetering van de praktijksituatie; het moet aanbevelingen opleveren die gericht zijn op de haalbaarheid en de haken en ogen van een combinatietraject.

1.5 De onderzoeksvraag en deelvragen

Harinck (2006) beschrijft hoe Mason denkt over een onderzoekende houding; een houding die er voor zorgt dat zwakke plekken in het alledaagse leven beter onderkend worden en dat er kritisch op gereflecteerd kan worden.

Dit wetende heb ik mijn vraagstelling proberen te plaatsen in het conceptuele kader van theorie, literatuur en eigen ervaring.

Onderzoeksvraag:

Wat zijn de mogelijkheden en de onmogelijkheden van een combinatietraject SVIB-VHT op SBO Dr. Hordijkschool?

Mijn onderzoeksvraag wil ik concreter maken door deze op te splitsen in onderstaande deelvragen zodat ik handvatten kan creëren om bruikbare gegevens te verkrijgen. Het hoofdtype van alle drie mijn deelvragen is de beschrijvende vraag (Harinck, 2006).

Deelvragen:

1. Wat wordt verstaan onder SVIB en VHT?
2. Wat is de meerwaarde en wat zijn de bezwaren van SVIB en VHT in één traject?
3. Waar moet je aan denken wanneer je met het aanbod van combinatietrajecten wilt starten?

Hoofdstuk 2 Theoretisch onderzoek

In het nu volgende hoofdstuk wordt vanuit de literatuur antwoord geven op theorieën die ten grondslag liggen aan het onderzoek. Daarnaast wordt een koppeling tussen SVIB, VHT en VIB gemaakt. In het eerste hoofdstuk is niet gesproken over Video Interactie Begeleiding (vanaf nu aangeduid als VIB). De term VIB wordt in de eerste paragraaf uitgewerkt.

2.1 Wat is VIB?

Op de site van de Associatie voor Interactiebegeleiding en Thuisbehandeling (vanaf nu weergegeven als AIT) staat dat VIB zich naast de methode VHT heeft ontwikkeld.

Quak (Van den Heijkant, Quak, Van Swet, Vloet, De Vos & Van der Wegen, 2006, p. 135) spreekt over een methodiekverschil en verschil in mogelijkheden: *“...bij VHT ligt het accent op training in de thuissituatie. Daarnaast is er een verschil in de mogelijkheden tot natuurlijke interactie tussen de deelnemers, bijvoorbeeld tussen ouders en kind. Als die natuurlijke interactie in de kern aanwezig is, kan VHT ingezet worden. Als de natuurlijke interactie tussen kind en opvoeder is verstoord of niet mogelijk vanwege bijzondere omstandigheden zoals bij een adoptie- of pleegkind of bij een handicap zoals autisme, dan spreken we van VIB”*.

VIB wordt dus ingezet in de professionele werksituatie om onder ander communicatie tussen opvoeders en kinderen te verbeteren. Voorbeelden van professionele werksituaties zijn leerkrachten op school, leidsters in de kinderopvang, maar bijvoorbeeld ook verpleging in het ziekenhuis of groepsleiders in de daghulp of op internaten.

Bij VIB worden korte filmopnames gemaakt van de alledaagse omgang tussen de professionele opvoeders en kind(eren). De opnames worden geanalyseerd en besproken met de betrokken professionals. Ook ouders kunnen in de begeleiding worden betrokken. Het doel is om vanuit positief leiding geven een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van een kind.

2.2 Wat is SVIB?

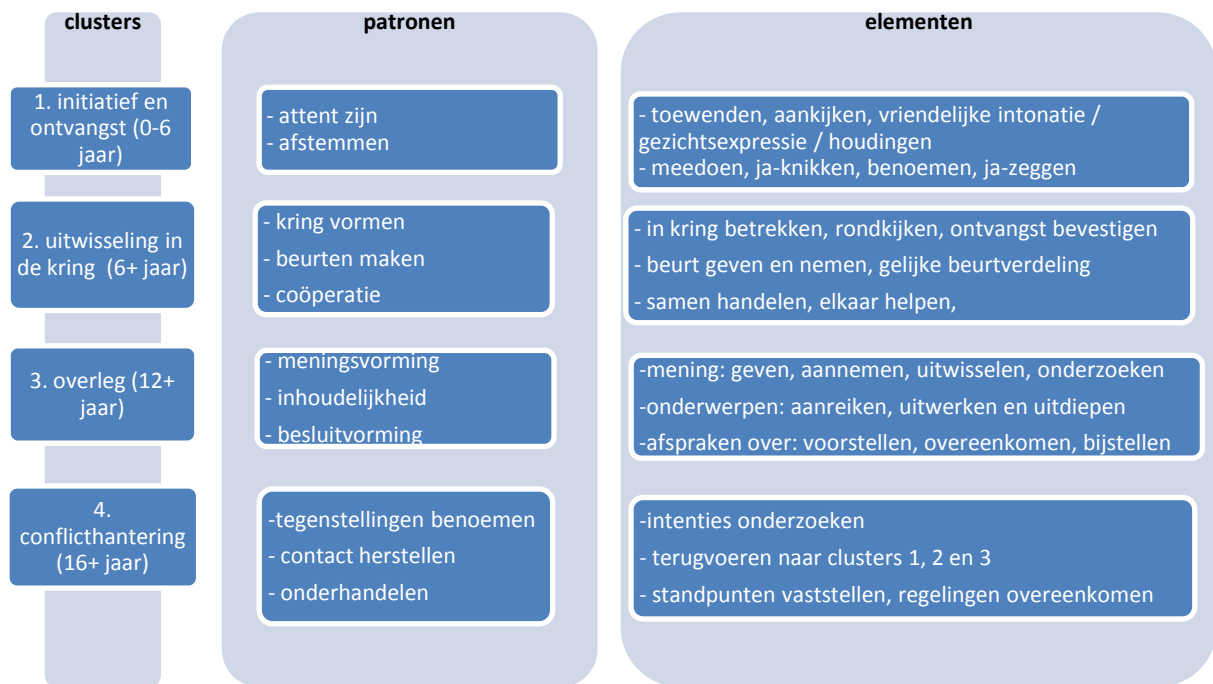
De literatuur geeft aan dat SVIB is ontstaan vanuit VIB. Het is een methodiek die op scholen gebruikt wordt. Vos (Van den Heijkant et al., 2006, p. 125) definieert SVIB als volgt: *“School video interactie begeleiding is een begeleidingsmethodiek, die zich richt op het analyseren van interacties tussen leraar en leerling(en) in een leercontext. De analyse van videobeelden worden steeds gemaakt vanuit de gehele context; leerkracht- leerling(en) en de activiteit worden in beeld gebracht en geanalyseerd”*.

Volgens de site van de SVIB is SVIB een methode van leerkracht en/ of leerlingbegeleiding. SVIB kan worden gebruikt als methodiek voor begeleiders van zorgleerlingen, bij het implementeren van nieuwe methodes, bij intervisie, maar bijvoorbeeld ook bij individuele begeleiding van een leerling of het ontwikkelen van didactische vaardigheden.

Vanuit beeldmateriaal dat positief en concreet is, wordt gewerkt aan ontwikkelingsmogelijkheden. Met behulp van een specifieke opbouw en een vast begrippenkader worden systematisch beelden geanalyseerd. Interactie, didactiek en klassenmanagement worden met elkaar verbonden. Er wordt gekeken hoe geslaagde contactmomenten tot stand komen en wat de voorwaarden hiervoor zijn.

Van den Heijkant & Van der Wegen (2000) beschrijven dit in hun boek als het tijdig (leren) herkennen van niet ondersteunende interactiepatronen. Wanneer je jezelf bewust bent van deze patronen kun je ze doorbreken.

Schema 1: Kenmerken van geslaagde interacties en leiding geven (uit Dekker & Biemans, 1994, p. 75)

In schema 1 worden kenmerken van geslaagde interacties en leiding weergegeven.

Patronen die ontbreken of versterkt moeten worden zijn bijvoorbeeld afwenden, wegstijgen, zwijgen of het hebben van een onvriendelijke intonatie. Met behulp van de elementen die in de rechterkolom staan, kunnen ter afsluiting van het feedbackgesprek werkpunten worden opgesteld.

Tijdens de feedbackgesprekken wordt de leerkracht of de leerling gecoacht bij zijn reflectieproces. Claassen beschrijft in het voorwoord (Den Otter, Dreissen, Van Duin, Düren, Haasen, Van Hulten, Jespers, Paardekooper & Van der Wegen, 2009) dat er een relatie kan worden gelegd tussen fases in de cyclus van professioneel handelen en het soort reflecties. Via reflectie op handelen en door middel van het bekijken van beelden, wordt een bewustwordingsproces op gang gezet, waarbij de leerkracht en/ of de leerling zijn of haar denken over de oorzaak van de problemen verandert en anders leert kijken. *“Door variatie in fasering, in diepte en in wijze van reflecteren, ontwikkelt de professional metareflectief vermogen”* (Den Otter et al., 2009, p. 10).

2.3 Wat is VHT?

Vogelvang (Muller, 1997, p. 14) geeft de volgende definitie voor hometraining: *“Hometraining is een vorm van intensieve thuisbegeleiding in gezinnen, waardoor gezinnen middels de daadwerkelijke participatie van een hulpverlener de gelegenheid hebben te werken aan het beter handelen bij één of meer gezinstaken”*. Volgens Vogelvang is het doel van de hometraining gericht op de langere termijn. De gezinnen moeten zo geholpen worden dat ze in de toekomst in staat zijn zelfstandig nieuwe problemen aan te kunnen pakken. Een voorwaarde is dat er sprake moet zijn van gelijkgezindheid tussen ouders en de hulpverlener. De kwaliteit van de relatie en dus de samenwerking, maar ook de methodiek dragen samen bij aan een succeservaring.

VHT wordt op de site van de AIT omschreven als een vorm van professionele begeleiding voor gezinnen met opvoedingsproblemen.

De methodiek is ontstaan in Widdonck, een behandelingshuis met een afdeling voor emotioneel gestoorde kinderen. *“De methodische vertaling van de beschreven communicatietheorie vormde in eerste instantie (eind jaren zeventig) de basis voor een vernieuwde opzet van de dagbehandeling...”* (Dekker & Biemans, 1994, p. 57).

De systematische opbouw van VHT heeft basiscommunicatie (zie schema 1) als kern van de methodiek. De andere aandachtsvelden (het dagelijks leven, de ontwikkeling van het kind, de ontwikkeling van de ouder(s) en het maatschappelijk functioneren van het gezin) worden vanuit basiscommunicatie vormgegeven.

Schema 2: Aandachtspunten ten aanzien van het dagelijks leven (uit Dekker & Biemans, 1994, p. 97)

huishouding	verzorging	voeding	opvoeding
•financiën •boodschappen •regelingen en afspraken	•inrichting •onderhoud •hygiëne •kleding	•regelmaat •samenstelling •warme maaltijden	•begroeting en afscheid •omgangsvormen •contactprincipes in het dagelijks gezinsleven •leiding geven aan gebeurtenissen •leiding geven aan de communicatie •overleg voeren •conflict hanteren

Schema 2 geeft aandachtspunten weer ten aanzien van het dagelijks gezinsleven. Het zijn materiële en praktische voorwaarden op het gebied van huishouding, verzorging, voeding en opvoeding. Om een aantal van deze aspecten te kunnen realiseren moeten ouders beschikken over communicatie- en overlegvaardigheden.

Schema 3: Aandachtspunten ten aanzien van de ontwikkeling van het kind (uit Dekker & Biemans, 1994, p.106)

thuisituatie	schoolsituatie	vrije tijd	protectie factoren	diversen
•taalgebruik •motorische vaardigheden •samenspel •sociale oriëntatie •zelfverzorging •zelfvertrouwen en zelfstandigheid	•leerniveau •gedrag in de klas •overleg met leerkrachten	•clubs •buurtcontacten •vriendjes	•robuust en stevig •intelligent en handig •oplettend •vriendelijk •zelfvertrouwen •behulpzaam	•(psychologische) testgegevens •schoolprestaties •onderzoek specialisten •logopedie

In schema 3 staan de aandachtspunten voor de ontwikkeling van een kind. De videohometrainer gaat de aan- of afwezigheid van deze punten na, waarbij het gaat om een positieve waardering van de aanwezigheid. De protectiefactoren spelen een belangrijke rol; zij worden gezien als eigenschappen die in de aanleg van het kind aanwezig zijn. Zij vormen het evenwicht tussen weerbaar- en kwetsbaarheid.

Net zoals bij SVIB wordt er door (micro)analyse van korte filmopnames zichtbaar wat positief verloopt in de communicatie en waar nog zorg aan besteed moet worden. Het enige verschil is dat er nu gefilmd wordt in de thuisituatie. De aandachtspunten uit schema 2 en 3 komen tijdens de feedbackgesprekken van de videohometrainer en de ouders aan de orde. Samen analyseren ze de beelden zodat ouders inzicht krijgen in het functioneren en de behoeftes van hun kind. Op deze manier kunnen ze hun kind op een positieve manier ondersteunen bij zijn ontwikkeling.

2.4 Aanvullende opmerking theoretisch onderzoek

Vanaf nu worden de begrippen SVIB en VIB samengevoegd omdat het onderzoek gericht is op de school- en thuissituatie. Er wordt daarom vanaf nu gesproken over SVIB en VHT. Omdat alle drie de beide begrippen veel omvatten en hierboven niet alles is weergegeven wordt er in hoofdstuk 4 extra literatuuronderzoek gedaan.

2.5 Conceptueel model onderzoek

Wat betekent dit nu voor mijn onderzoek? Vanuit de literatuur heb ik theoretische inzichten verkregen. Dit is één deel van mijn kijkkader en dit deel heeft mij handvatten gegeven zodat ik mijn waarnemen en denken uit mijn praktijkonderzoek kan ordenen.

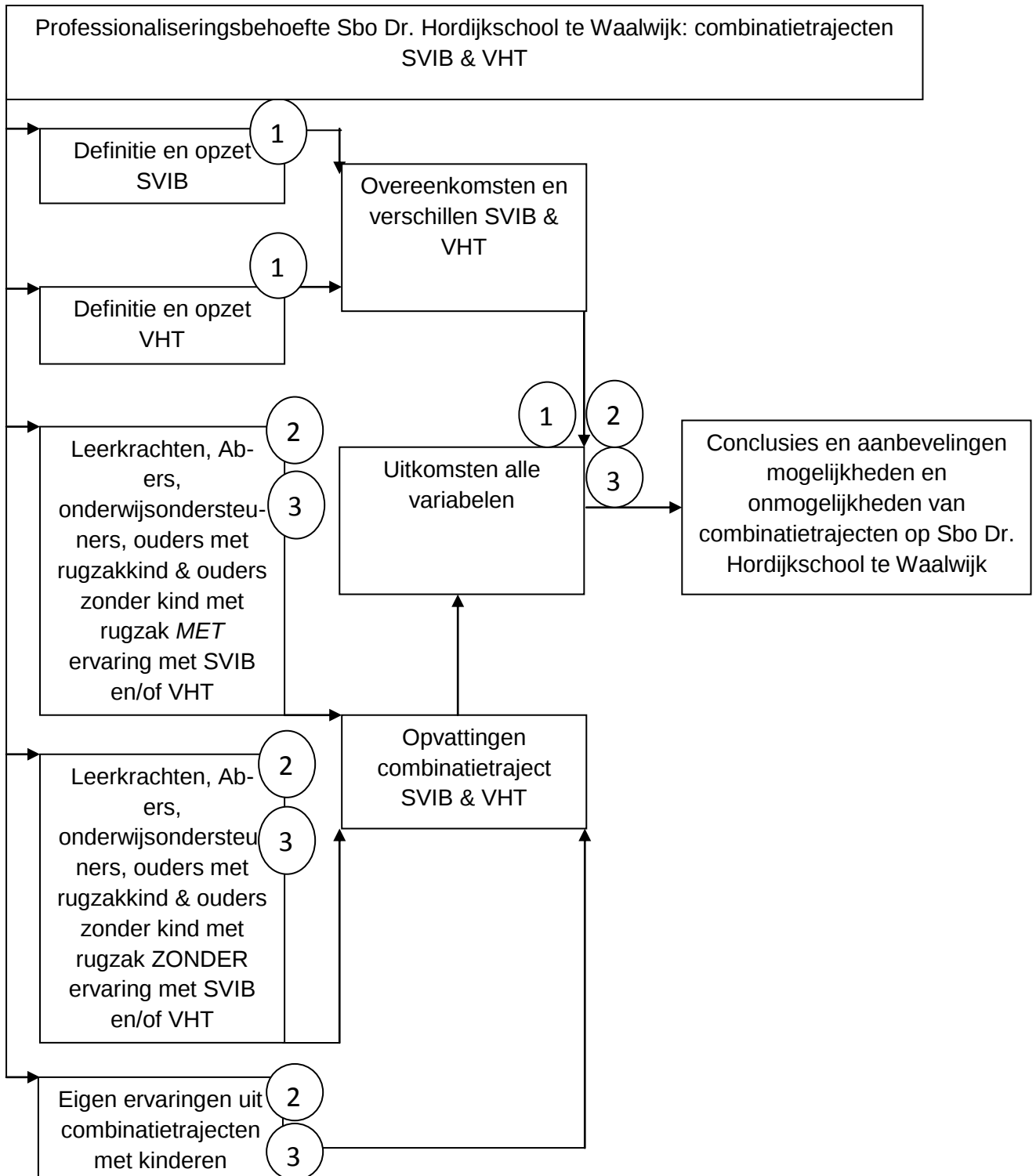
Ik heb op de volgende pagina in pijlenschema 1 op abstract niveau onderzoekselementen, theoretische variabelen / concepten en hypothesen beschreven. Dit wordt de opzet van mijn onderzoek.

Bovenaan het pijlenschema staat de onderzoeksvraag “Wat zijn de mogelijkheden en de onmogelijkheden van een combinatietraject SVIB-VHT op SBO Dr. Hordijkschool?” in steekwoorden genoteerd. Met behulp van de pijlen heb ik weergegeven hoe de items met elkaar in verband staan. De cirkels met cijfers staan voor de deelvragen die ik in hoofdstuk 1 beschreven heb als:

1. Wat wordt verstaan onder SVIB en VHT?
2. Wat is de meerwaarde en wat zijn de bezwaren van SVIB en VHT in één traject?
3. Waar moet je aan denken wanneer je met het aanbod van combinatietrajecten wilt starten?

Een uitgebreide toelichting van het conceptueel model, zal in het volgend hoofdstuk aan bod komen

Pijlschema 1: Conceptueel model onderzoek combinatietraject SVIB & VHT

Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksofzet geschetst en worden de keuzes voor de onderzoeksinstrumenten onderbouwd.

3.1 De onderzoeksmethode

Harinck (2006) spreekt over twee hoofdvormen van onderzoek wetenschappelijk onderzoek en praktijkonderzoek. De focus van mijn onderzoek ligt op praktijkverbetering en daarmee wordt het onderzoek praktijkgericht. In dit onderzoek betekent dit dat er wordt gekeken naar mogelijkheden en valkuilen wanneer je een combinatietraject SVIB-VHT inzet.

Als de onderzoeksmethode meer specifiek gemaakt moet worden, dan behoort het onderzoek tot zowel het survey-onderzoek als tot het quasi-experiment. Dit komt doordat de onderzoeksvraag zowel toetsend, beschrijvend als verbandlegend is.

Met de enquête wordt getracht duidelijk te krijgen hoe er wordt gedacht over een combinatietraject SVIB-VHT. Segers citeert Singleton (2000, p. 246) bij de beschrijving van survey-onderzoek:

- *Er is een groot aantal onderzoekselementen (personen, huishoudens) dat met behulp van een aselechte steekproefprocedures is gekozen om de betreffende populatie te representeren.*
- *De onderzoeksgegevens worden verzameld met behulp van een gestandaardiseerde vragenlijst in een mondeling of telefonisch interview of via een schriftelijke vragenlijst. De vragen worden op een precies voorgeschreven wijze gesteld; ook de beantwoording wordt volgens gegeven richtlijnen vastgelegd.*
- *De verzamelde antwoorden worden numeriek verwerkt en geanalyseerd met behulp van statistische werkwijzen.*

Een ander deel van het onderzoek is gericht op de vraag of het aanbieden van een combinatietraject haalbaar is. De resultaten van de drie combinatietrajecten worden door middel van logboeknotities bekritiseerd en van daaruit worden er aanbevelingen gedaan. Harinck (2006, p.44-45) beschrijft dit als: *“Dit type onderzoek is gericht op de vraag of een bepaalde handeling of aanpak effectief is, dat wil zeggen, aantoonbaar tot resultaten leidt... Het quasi experiment maakt ook gebruik van een experimentele groep. Maar een controlegroep ontbreekt, ofwel deze is niet goed vergelijkbaar met de experimentele groep”.*

3.2 Het onderzoekstype

Bij praktijkonderzoek spreek je volgens Harinck over vier karakteristieke vormen. Dit onderzoek sluit het best aan bij dat van programma-evaluatie.

Harinck (2006, p. 50) omschrijft dit type als: *“... Daardoor is programma-evaluatie zowel bruikbaar voor het beoordelen van de waarde van een programma, als voor de verbetering ervan. Programma-evaluatie kan ook gebruikt worden bij het ontwikkelen of invoeren van een programma”.* In dit onderzoek betekent het het volgende: Is een dubbeltraject haalbaar en wat zijn de eventuele haken en ogen wanneer je zo'n traject aanbiedt?

3.3 Waarnemingsmethode & wijze van gebruik

De waarnemingsmethoden die tijdens dit onderzoek gebruikt gaan worden staan hieronder beschreven. Omdat triangulatie volgens Harinck (2006) een belangrijk kwaliteitscriterium is, worden alle drie de waarnemingsmethoden gebruikt. Op deze manier kunnen er vanuit verschillende invalshoeken gegevens verzameld worden om zo te komen tot het beantwoorden van de onderzoeksvraag. Onder elke methode staat genoteerd op welke wijze (gestructureerd of semi – gestructureerd) de methode ingezet wordt.

- Bevragen: enquête voor leerkrachten, onderwijs ondersteunend personeel en ouders. Deze enquête is zowel gestructureerd als semi-gestructureerd. Bij het beschrijven van het enquête-instrument wordt hier op teruggekomen.
- Observeren: logboek bijhouden aan de hand het verloop van drie combinatietrajecten. Het logboek zal semi-gestructureerd zijn omdat behaalde resultaten, gemaakte afspraken, te ondernemen acties en belangrijke conclusies en ervaringen genoteerd worden.
- Lezen: geschreven bronnen. In eerste instantie is dit, in hoofdstuk 2, semi-gestructureerd geweest. Het was vooral een verkenning van de beschikbare literatuur. Omdat ik nog specifiekere literatuur nodig heb, ga ik vanaf nu gestructureerd aan de slag.

3.4 Onderzoeksinstrumenten; eigenschappen, betrouwbaarheid, validiteit & triangulatie

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, is deze gekoppeld aan onderzoeksinstrumenten. In de komende drie subparagrafen worden de gekozen instrumenten beschreven. Aan de hand van de verschillende eigenschappen wordt beargumenteerd waarom er voor deze instrumenten gekozen is.

3.4.1 Enquête

Door het opstellen en afnemen van een digitale enquête (zie bijlage 1: “Enquêtevragen”) wordt de opinie gepeild en de aanwezigheid van bepaalde kennis te meten. De enquête kon anoniem en digitaal ingevuld worden.

In de onderzoeksgroep zaten leerkrachten, onderwijs ondersteund personeel, SVIB-ers / AB-ers, ouders van leerlingen mét een rugzak en ouders van leerlingen zonder een rugzak. Het invullen van de vragenlijst gebeurt op vrijwillige basis. Er werd naar gestreefd om minimaal twee respondenten per deelgroep de enquête in te laten vullen om zo vergelijkingen en overeenkomsten uit de enquête te kunnen halen.

De enquête levert kwantitatieve meetbare gegevens op die onderling vergelijkbaar zijn en deze data lenen zich voor statistische bewerking.

Door meerdere vragen hetzelfde te laten meten, werd gezorgd voor betrouwbaarheid van de enquête. Voor de validiteit is de enquête door een collega nagekeken op de aspecten volledigheid, helderheid, nauwkeurigheid en consistentie.

In de enquête zijn vijf open vragen verwerkt zodat de geënquêteerden ook hun emotionele betrokkenheid kunnen weergeven.

3.4.2 Logboek over drie combinatietrajecten

Er worden drie verschillende combinatietrajecten uitgevoerd met iedere keer een andere leerling.

Er is bewust gekozen voor drie trajecten omdat er zo sprake is van triangulatie. Door de opvattingen, bedoelingen en gevoelens van de deelnemers mee te nemen in het logboek wordt validiteit gecreëerd

Door systematisch te werk te gaan wordt betrouwbaarheid gewaarborgd. Elk traject zal

daarom bestaan uit een intake, drie keer filmen in de schoolsituatie, drie keer feedback in de schoolsituatie, drie keer filmen in de thuissituatie en drie keer feedback in de thuissituatie. Voor de nauwkeurigheid worden ook de feedbackgesprekken gefilmd zodat alles teruggekeken zou kunnen worden.

Soudijn (2005) beschrijft het logboek (zie bijlage 2: "Format logboek") als een extern geheugen. Het bijhouden van zo'n logboek dwingt je om vanaf begin af aan te zoeken naar argumenten of redeneringen waardoor je nog duidelijkere conclusies kunt trekken. Doordat je met behulp van je eigen zintuigen (kijken en luisteren) informatie verzamelt, moet je dit zo objectief mogelijk doen om aan het eind een verbetering of aanbeveling te kunnen doen. Soudijn (2005, p. 66) heeft hiervoor de volgende richtlijnen opgesteld:

- *Wat u op een bepaald moment van plan bent;*
- *Waarom u denkt dat dit een goed en bruikbaar plan is;*
- *Wat uw concrete ervaringen zijn tijdens het onderzoeksproces;*
- *Welke obstakels in de weg zitten;*
- *Om welke reden u van koers verandert.*

Door te werken volgens de richtlijnen blijft het onderzoeksproces transparant. Door het onderscheid in "dit is er gebeurd" en "interpretatie" wordt het onderzoek nauwkeurig en betrouwbaar gehouden.

3.4.3 Literatuur

Aanvullend literatuuronderzoek was van belang omdat de literatuur uit hoofdstuk 2 vooral inventariserend en dus kwantitatief is. Het leverde ongestructureerde gegevens op. Specifieke literatuur naar aanleiding van de aantekeningen in het logboek was nodig om mijn onderzoeksvraag en deelvragen concreter te kunnen beantwoorden.

Door bronvermelding en citeren volgens de APA-normen is de literatuur betrouwbaar gemaakt zodat anderen citaten of delen uit de literatuur gemakkelijk terug kunnen vinden. Omdat triangulatie ook een belangrijk kwaliteitscriterium is, is er gebruik gemaakt van verschillende bronnen zodat ook dit onderzoeksinstrument voldoet. Daarnaast zal ik, na het verkennen van de literatuur, mijn eigen kennis en mening over dit onderwerp hieraan verbinden.

3.5 Ethiek

Saunders, Lewis & Thornhill (2007, p.143) concludeerden dat *"De mogelijkheid om gegevens of verklaring te onderzoeken door middel van kwalitatieve methoden, betekent dat er meer ruimte zal zijn voor het ontstaan van ethische en andere problemen bij deze methode van onderzoek... In kwalitatief onderzoek echter betekenen het persoonlijk contact, de mogelijkheid om niet-standaard vragen te stellen of om 'onder vier ogen' waar te nemen, en de mogelijkheid om je kennis stapsgewijs te ontwikkelen, dat je een grotere mate van controle kunt uitoefenen."*

Het is dus van belang dat ik mij hier bewust van blijf en probeer te handelen volgens de plicht- en aspiratiedimensie waarover Boerman (2008) spreekt. Het zijn ethische randvoorwaarden zoals waardigheid, deskundigheid en vertrouwelijkheid. Zo is er voor het tot stand komen van dit onderzoek toestemming gevraagd aan de directie. Zij staat achter het idee om te kijken naar de mogelijkheden en onmogelijkheden van een combinatietraject. Ook collega's, leerlingen en ouders verleenden unaniem hun toestemming nadat ze waren ingelicht over het doel van dit onderzoek en de wijze waarop hun gegevens verwerkt gaan worden. Het uitwerken van de data zal in de volgende hoofdstukken gebeuren.

Hoofdstuk 4 Dataverzameling, -analyse & interpretatie

In dit hoofdstuk worden per onderzoeksmethode de feitelijke opbrengsten weergegeven. Deze zijn uitgewerkt als dataverzameling, waarna data-analyse en data interpretatie mogelijk zijn. Per onderzoeksmethode wordt antwoord gegeven per deelvragen.

In hoofdstuk 5 zullen uiteindelijk alle gegevens gekoppeld worden aan de deelvragen en de onderzoeksvraag om zo tot evaluatie, interpretatie, conclusies en aanbevelingen te komen.

4.1 Analyse van de enquête

In bijlage 3, “Uitwerking enquêtegegevens”, is de statistische bewerking van alle vragen van de enquête opgenomen. Daarom worden niet alle feitelijke opbrengsten hieronder besproken. De statistische bewerkingen van de grafieken die bij de paragrafen van dit hoofdstuk geplakt zijn, zijn voorzien van een onderschrift. De grafieken hebben dezelfde nummers gekregen als de grafieken uit de bijlage. Hierdoor zijn de grafieknummers in de paragrafen 4.1.1 tot en met 4.1.4 niet altijd opeenvolgend.

4.1.1 Algemene informatie uit enquête

Opmerkingen bij de grafieken 1 tot en met 10:

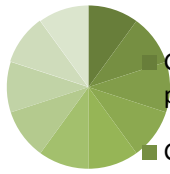
- In totaal hebben tien respondenten deelgenomen aan de enquête.
- Per deelgroep (groepsleerkrachten, onderwijs ondersteunend personeel, ouders van een rugzakkind, ouders van een kind zonder rugzak en SVIB-er / AB-ers) waren er 2 respondenten.
- Vijf van de zes teamleden hebben ervaring met een SVIB kindtraject en hebben hier een positieve ervaring aan overgehouden.
Het teamlid dat geen ervaring heeft, behoort tot de groep onderwijs ondersteunend personeel.
- Uit grafiek 3 blijkt dat allebei de groepsleerkrachten ervaring met SVIB en een kindtraject hebben. Één geënuquêteerde groepsleerkracht heeft bij vraag 5 (uitgewerkt in grafiek 5) ook of toch aangegeven geen ervaring te hebben. Of de groepsleerkracht heeft de vraag niet goed gelezen/ begrepen of hij heeft bij vraag 4 een onjuist antwoord ingevuld.
- De twee ouders met een rugzakkind hebben een positieve ervaring met VHT.
- De twee ouders van een kind zonder rugzak hebben geen ervaring met VHT. Zij staan wel positief ten opzichte van een traject VHT.

4.1.2 Deelvraag 1: Wat wordt verstaan onder SVIB en VHT?

De gegevens uit de enquête sluiten niet aan bij bovenstaande deelvraag. Uit de enquête kan alleen worden opgemaakt wat de geënuquêteerden verstaan onder een combinatietraject. De uitleg van dit begrip wordt in onderstaande twee deelvragen besproken.

4.1.3 Deelvraag 2: Wat is de meerwaarde en wat zijn de bezwaren van SVIB en VHT in één traject?

Grafiek 15: Positieve verwachting van een combinatie traject

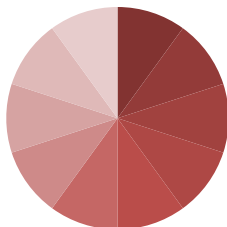

- Groepsleerkracht: Het kind wordt in zijn totale leefsituatie gevolgd en begeleid, dat kan alleen maar positiever zijn. Minder scheiding school-thuis.
- Groepsleerkracht: Beter inzicht in handelen van verschillende partijen, betere begeleiding voor het kind.
- Onderwijs ondersteunend personeel: De gestelde doelen van het traject van school én thuis worden gekoppeld.
- Onderwijs ondersteunend personeel: Met behulp van beelden betrokkenen bewust maken en leren omgaan met de problematiek voor betere afstemming en optimale begeleiding. (In mijn geval communicatieve redzaamheid).
- SVIB-er en/ of AB-er: Een 'aha-erlebnis'effect. VIB zorgt voor reflectie bij mensen, middels goede coaching kan dit heel veel opleveren.
- SVIB-er en/ of AB-er: Positief dat ouders en leerkrachten zoveel mogelijk op een lijn staan/ werken.
- Ouders met rugzak: Zodat alle partijen gaan inzien dat de situatie anders kan.
- Ouders met rugzak: Positief om feedback van gedrag van je kind en van de leraar te krijgen. Zorgt voor een betere samenwerking en vertrouwensband met school, kind en ouders. Je gaat elkaar beter begrijpen.
- Ouders zonder rugzak: Dat een kind in sommige situaties beter geholpen kan worden.
- Ouders zonder rugzak: Meer inzicht krijgen in eigen functioneren naar mijn kind toe en inzicht krijgen in het gedrag van mijn kind (interacties met de omgeving).

Opmerkingen bij grafiek 15:

- In de grafiek staat de meerwaarde beschreven zoals elke geënquêteerde dit heeft aangegeven. Iedereen geeft minimaal een reden ten aanzien van positieve verwachtingen.
- Het merendeel van de redenen gaat over het verbeteren van de samenwerking tussen school en thuis waardoor begeleiding geoptimaliseerd kan worden.
- Er wordt een aantal keren beschreven dat inzicht belangrijk is.
- Er wordt opgemerkt dat bewustwording en reflectie middels goede coaching veel kan opleveren.

Grafiek 16: Negatieve verwachting van een combinatietraject

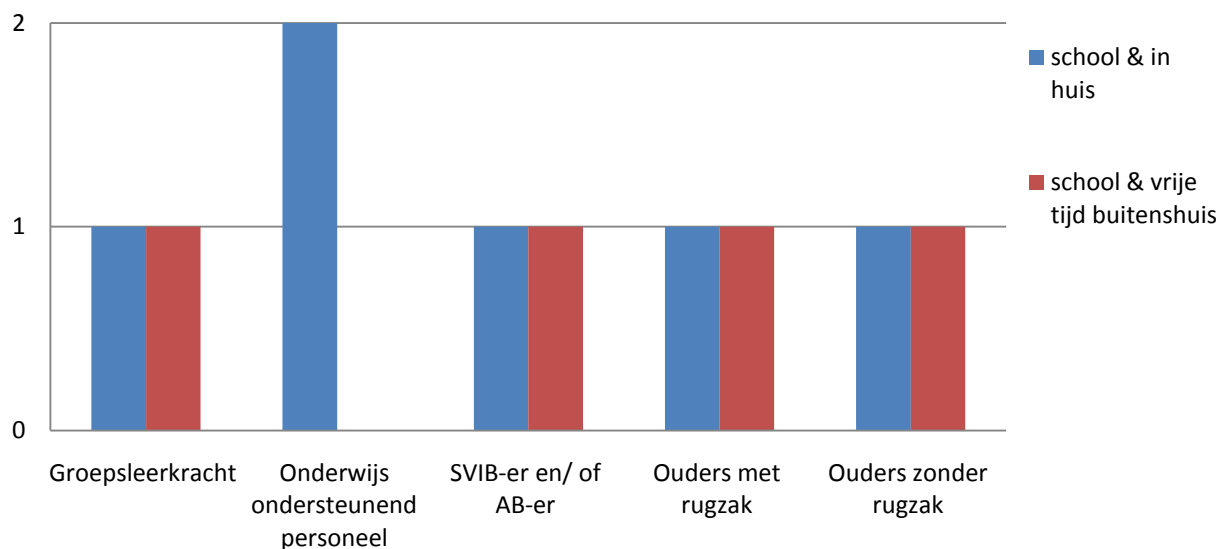
- Groepsleerkracht: Hoe verloopt het contact met ouders? Gaat dit goed? Houden zij zich ook aan de afspraken?
- Groepsleerkracht: Hoe ver moet je gaan als leerkracht? (Als de SVIB-er ook leerkracht is). Hoe zit het met de tijdsinvestering?
- Onderwijs ondersteunend personeel: Het neemt veel tijd in beslag: het vinden van een tijdstip om de beelden te bekijken en te bespreken. Juiste aanwezige apparatuur.
- Onderwijs ondersteunend personeel: Het begeleiden van ouders valt niet onder de onderwijstaak. Er zal dus een koppeling met MEE gemaakt dienen te worden ivm de financiering.
- SVIB-er en/ of AB-er: Bij tegelijk kijken van ouders en leerkracht is leiding geven en beurt verdelen erg belangrijk.
- SVIB-er en/ of AB-er: Het gevaar bij deze vorm van begeleiden is dat betrokkenen elkaar de "schuld" gaan geven. Vraagt om zeer goede coachingsvaardigheden!!!
- Ouders met rugzak: In zo'n traject is er altijd een negatieve verwachting omdat zowel bij het kind als bij de leraar onbewust negatieve dingen naar boven komen.
- Ouders met rugzak: Dat er weer een hoop gepraat wordt en te weinig bereikt.
- Ouders zonder rugzak: Bepaalde inzichten kunnen misschien confronterend zijn.
- Ouders zonder rugzak: Niets ingevuld.

Opmerkingen bij grafiek 16:

- In de grafiek staat de negatieve verwachting beschreven zoals elke geënquêteerde dit heeft aangegeven. De ouder van een kind zonder rugzak is de enige die geen reden heeft opgeven.
- Het ontbreken van goed coachen is voor het merendeel van de geënquêteerden een issue. Leerkrachten beschrijven het als: hoe verloopt het contact en hoe zorg je er voor dat iedereen zich aan de afspraken houdt? SVIB-ers / AB-ers beschrijven het als: alle betrokkenen erbij betrekken en eigenaar van het probleem maken. Ouders hebben het over confronterende beelden en weinig vooruitgang.
- Er wordt door een groepsleerkracht en door iemand van het onderwijs ondersteunend personeel opgemerkt dat het begeleiden van ouders niet behoort tot een taak van de leerkracht.

4.1.4 Deelvraag 3: Waar moet je aan denken wanneer je met het aanbod van combinatietrajecten wilt starten?

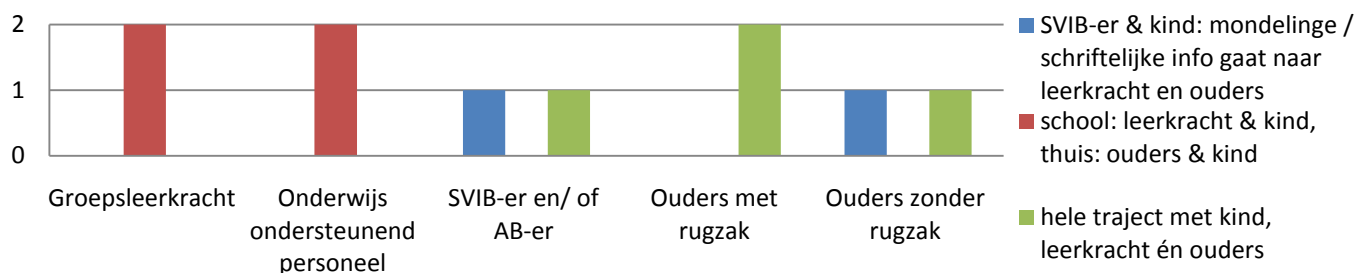
Grafiek 12: soort begeleidingssituatie

Opmerkingen bij grafiek 12:

- 6 van de 10 respondenten heeft als voorkeur een school- thuis begeleidingssituatie.
- Opvallend is dat het ondersteunend personeel begeleiding in de school- thuis situatie zou willen zien. In de overige groepen is de mening verdeeld.

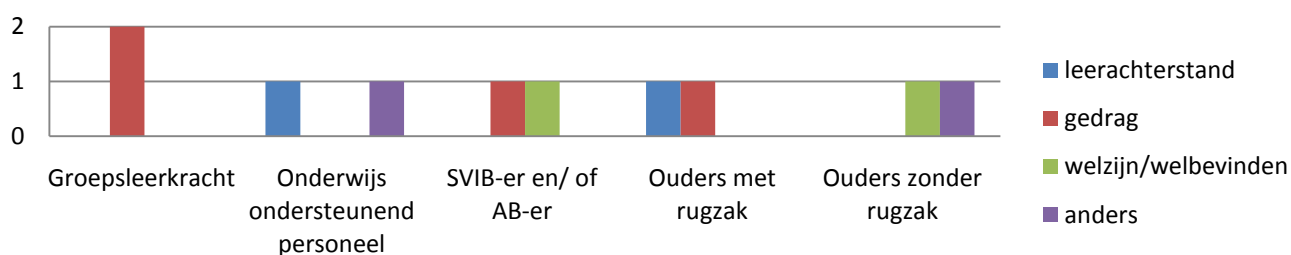
Grafiek 13: Voorkeur soort begeleidingstraject

Opmerkingen bij grafiek 13:

- 2 van de 10 respondenten hebben als voorkeur een traject waarbij de SVIB-er alleen met het kind aan de slag gaat.
- 4 van de 10 respondenten hebben als voorkeur dat kinderen op school een traject hebben met hun leerkracht en tegelijkertijd thuis met hun ouders. Opvallend is dat dit wordt aangegeven door groepsleerkrachten en onderwijsondersteunend personeel.
- 4 van de 10 respondenten (= 3 ouders én een SVIB-er / AB-er) zouden graag een traject willen waarbij kind, leerkracht en ouders samen heel het traject doorlopen.

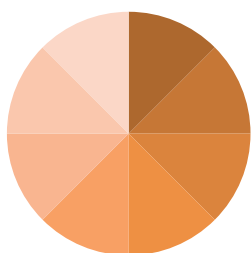
Grafiek 14: Op welk gebied zou , als ik vandaag kom filmen, je vraag liggen?

Opmerkingen bij grafiek 14:

- 4 van de 10 keer wordt gedrag gescoord als hulpvraag.
- Er is door een van de respondenten opgemerkt dat hij of zij gedrag en welzijn/ welbevinden op elkaar vindt lijken. Doordat er maar een keuze mogelijk was heeft hij/ zij voor gedrag gekozen.
- Doordat “anders” niet verder gedefinieerd wordt en respondenten ook niet de mogelijkheid hadden hier naar te refereren is het niet duidelijk waarom respondenten dit gescoord hebben.

Grafiek 17: Opmerkingen of aanvullingen

- Groepsleerkracht: Wanneer zet je een combinatietraject in? Wie gaat het doen? Hoe ver moet je gaan? In hoeverre moet school initiatief nemen (taak zorgloket?).
- Groepsleerkracht: Bij vr. 15 vind ik dat gedrag en welzijn / welbevinden vaak met elkaar te maken hebben. Ik had ook welzijn / welbevinden kunnen invullen. Is dit iets voor het zorgloket?
- Onderwijs ondersteunend personeel: Je zult zo'n traject niet met alle leerlingen kunnen uitvoeren. Je moet rekening houden met leeftijd, zelfinzicht en motivatie van betrokkenen. In hoeverre moet de school zo'n initiatief nemen (zorgloket idee?)
- Onderwijs ondersteunend personeel: Een traject gericht op communicatieve redzaamheid (taalniveau) is essentieel en dient ook altijd bekeken te worden wanneer er sprake is van gedrags-, en of leerproblemen.
- SVIB-er en/ of AB-er: Bij vr. 14 staat mijn keus er niet bij. Ik zou kiezen om te beginnen met een kind ivm veiligheid. Laat het kind eventueel kiezen met wie hij beelden wil bekijken. Maak daarna het traject groter. In hoeverre moet school initiatief nemen (zorgloket?).
- SVIB-er en/ of AB-er: Welke rol heeft ieder; kind / leerkracht / ouder? Wie is eigenaar van probleem/ proces/ ontwikkeling?
- Ouders met rugzak: Het is van belang dat vanuit het kind, de leraar en de ouder het gedrag of het probleem serieus genomen wordt.
- Ouders zonder rugzak: Alles in het belang van het kind.

Opmerkingen bij grafiek 17:

- Door 4 van de 8 respondenten wordt het begrip zorgloket genoemd.
- 2 ouders (zowel met rugzakkind als kind zonder rugzak) hebben geen opmerkingen of aanvullingen.
- Het belang van het kind wordt, indirect, 6 keer benoemd.

4.2 Analyse van de logboekantekeningen

Om te ervaren of een combinatietraject haalbaar is, is met drie leerlingen een traject doorlopen. In bijlage 4 is ter illustratie een deel van het logboek van Matthijs weergegeven. De logboeken van Sven en Fleur zijn niet opgenomen. Toch worden de bevindingen van alle drie de trajecten meegenomen voor de data-analyse. Deelvraag 2 en 3 worden tijdens deze analyse samengevoegd omdat de uitkomsten zowel bij deelvraag 2 als 3 horen. De uitkomsten worden in een willekeurige volgorde weergegeven. Ik ben uitgegaan van de voordelen en nadelen die het mij als SVIB-er oplevert.

4.2.1 Deelvraag 1: Wat wordt verstaan onder SVIB en VHT?

De logboekgegevens sluiten niet aan bij bovenstaande deelvraag.

4.2.2 Deelvraag 2: Wat is de meerwaarde en wat zijn de bezwaren van SVIB en VHT in één traject? Deelvraag 3: Waar moet je aan denken wanneer je met het aanbod van combinatietrajecten wilt starten?

Meerwaarde/ voordelen:

- Bij alle drie de leerlingen was de overeenkomst tussen het probleem op school en het probleem in de thuissituatie helder. De leerlingen konden tijdens het feedbackgesprek oplossingen verzinnen voor allebei de situaties. De video-opnames en de gesprekken waren kort na elkaar gepland. De manier van werken was hierdoor intensief.
- Doordat ik in een korte periode veel met een leerling gewerkt heb, is de onderlinge band verstevigd. Ik word in de school aangesproken, maar ook tijdens feedbackgesprekken werden er persoonlijke dingen verteld.
- Bij het traject waarbij ik Matthijs begeleid heb rondom het doen van boodschappen, kwam ik in de situatie terecht waarbij ik filmde en Mathijs mij via de camera aansprak omdat hij hulp nodig had. In eerste instantie wilde ik geen aanwijzingen of tips geven, maar uiteindelijk heb ik er toch voor gekozen om gewoon met hem het gesprek aan te gaan omdat ik hem op deze manier meteen kon coachen.

Bezwaren /nadelen:

- Het eerste contact met trainers, de bedrijfsleider en groepsleiderster kwam niet meteen tot stand omdat niet iedereen even gemakkelijk te bereiken was. Ik heb mensen gebeld en gemaild en was dus afhankelijk van het terugbellen of mailen van de ander.
- Het traject waarbij de hulpvraag rondom sportiviteit was opgesteld werd bemoeilijkt omdat ik in twee verschillende thuissituaties gefilmd heb, namelijk op de basketbalclub en tijdens een judoles.
- Het organiseren en nakomen van afspraken rondom filmmomenten en feedbackgesprekken kost tijd wanneer je drie trajecten tegelijkertijd in een korte periode uitvoert.
- Op school hebben we een videocamera. Ondanks mondelinge afspraken en mailtjes, heb ik moeten schuiven omdat de juiste apparatuur soms niet beschikbaar was.
- Op de sportclubs, in de winkel, maar ook bij de naschoolse opvang waren mensen aanwezig die indirect ook gefilmd werden en niet allemaal vooraf toestemming gegeven hadden. Ik heb van trainers, de bedrijfsleider van de supermarkt en van een

groepsleidster van de naschoolse opvang toestemming gekregen, maar klanten en bijvoorbeeld ouders hebben niets toegezegd of af kunnen wijzen.

Neutrale opmerkingen:

- De trajecten die ik nu heb afgerond waren vooral gericht op praktische zaken zoals het doen van boodschappen en het op tijd ergens zijn.
- Alle drie de trajecten hadden weinig met basis interactie te maken te maken. Er waren maar korte momenten waarop de leerlingen in gesprek gingen. We hebben naar de fragmenten gekeken als “observatie met beelden”.
- Doordat je niet alleen onder schooltijd filmt, kan het voorkomen dat je 's avonds naar een sportclub moet of na schooltijd meteen wegmoet om de hulpvraag in beeld te krijgen.
- Omdat ik hulpvragen kreeg die buiten de schoolsituatie waren ontstaan, heb ik rekening moeten houden met een vraag die breder was dan de thuissituatie. Alle drie de hulpvragen tijdens mijn SVIB-trajecten waren ontstaan in de vrije tijd van de leerlingen. Dit betekende dat ik op plekken als de gymzaal, de judozaal, de supermarkt en de naschoolse opvang heb gefilmd.
- Ik heb tijdens de verschillende trajecten meerdere malen aan derden moeten uitleggen wat de bedoeling van zo'n traject was en hoe de methodiek werkt.

4.3 Analyse van het literatuuronderzoek

4.3.1 Deelvraag 1: Wat wordt verstaan onder SVIB en VHT?

Ik geef hieronder kort weer wat de begrippen SVIB en VHT inhouden omdat ik bij de deelvragen 2 en 3 hier wat uitgebreider op in zal gaan.

Wat wordt verstaan onder SVIB:?

In mijn theoretische onderzoek in hoofdstuk 2 citeer ik Vos (Van den Heijkant et. al., 2006) die de definitie van SVIB geeft. Ook verwijst ik naar de site van de SVIB. Ook zij gegeven een definitie.

Diverse publicaties omschrijven SVIB als een begeleidingsmethodiek voor leerkrachten en leerlingen.

Wat wordt verstaan onder VHT?:

Op de site van de AIT en in Muller (1997) kwam ik een definitie van VHT tegen.

In mijn paragraaf over VIB citeer ik Quak (Van den Heijkant et al., 2006) die uitlegt dat VHT een begeleidingsmethodiek is met het accent op training in de thuissituatie.

4.3.2 Deelvraag 2: Wat is de meerwaarde en wat zijn de bezwaren van SVIB en VHT in één traject? Deelvraag 3: Waar moet je aan denken wanneer je met het aanbod van combinatietrajecten wilt starten?

In diverse literatuurstukken worden de (karakteristieke) eigenschappen van SVIB en VHT beschreven. Hieronder is een opsomming gemaakt van de feitelijke opbrengsten die voor het onderzoek van belang zijn. De overeenkomsten en verschillen worden in willekeurige volgorde weergegeven.

Overeenkomsten:

- Specifieke opbouw / begeleidingstraject: intakegesprek, opname, feedbackgesprek, opname feedbackgesprek, opname, feedbackgesprek (eventueel herhaling van opname en feedbackgesprek) en afronding.
Hetzelfde begrippenkader wordt gehanteerd: de basis interactie principes.
- Aan de hand van video-opnamen reflecteren en feedback ontvangen.
- Werken volgens handelingscategorieën/ aandachtsvelden:
Bij SVIB wordt gesproken over de handelingscategorieën basiscommunicatie, instructie/ didactiek en klassenmanagement.
Bij VHT wordt gewerkt met de aandachtsvelden basiscommunicatie, dagelijks gezinsleven, ontwikkeling kind, ontwikkeling ouder(s) en maatschappelijk functioneren.
- Systematisch beelden analyseren: microanalyse.
- Positieve insteek: kijken naar de sterke kanten en mogelijkheden en deze leren toepassen in andere situaties.
- Zowel naar non-verbaal als verbaal gedrag kijken.
- Coachend werken met betrokkenen: De ander activeren en eigenaar van het probleem maken zodat hij (mede)verantwoordelijk wordt voor de oplossingen en eigenaar wordt van zijn ontwikkeling. De ander activeren om te ontdekken wat er te zien is op de beelden en hierop reflecteren.

Verschillen:

- Doel:
SVIB: professionalisering leraren, teams of leerlingen op het gebied van communicatie, gedrag en didactiek. .
VHT: Het zelfstandig kunnen functioneren van een gezin door professionalisering op het gebied van communicatie en opvoeding.
- Toepassingsmogelijkheden:
SVIB: Hulpvragen rondom individuele leerlingen, de groep, leerkrachtbegeleiding en onderwijsvernieuwing.
VHT: Hulpvragen rondom gezin.
- Kijken naar videobeelden gebeurt door:
Bij SVIB: de SVIB-er en leerkrachten en/ of leerlingen
Bij VHT: de videohometrainer en ouders
- Duur van een begeleidingstraject:
SVIB: Een traject bestaat gemiddeld uit het intakegesprek, drie keer filmen, drie keer een feedbackgesprek en eventueel een aparte afsluiting van het traject. Daarna kan eventueel gekozen worden voor een vervolgtraject.
VHT: Bij een Multi-problem-gezin blijft een hometrainer langer in het gezin en worden er naast videobegeleiding ook andere vormen van hulpverlening aangeboden.

Tenslotte nog een literatuuraanvulling die aansluit bij de deelvragen 2 en 3, maar die niet gerelateerd is aan bovenstaande opsommingen. In hoofdstuk 5 wordt deze aanvulling dan ook gekoppeld aan het onderzoek in de praktijksituatie.

Tijdens het bijhouden van mijn logboek ontdekte ik dat ik via participatie aan het observeren was. Berkers (2000) schrijft over participerende observatie dat hij bij praktijkonderzoek gaat om een situatie van handelingsverlegenheid waarbij je als onderzoeker ook de rol van hulpverlener op je neemt. Nadelen zijn volgens Berkers selectiviteit en het alleen kunnen

kijken naar een ander. Doordat je deelneemt, zie je niet alles en doordat je gefocust bent op de ander loop je een het risico dat je je eigen aandeel over het hoofd ziet.

Hoofdstuk 5 Evaluatie, interpretatie, conclusie en aanbevelingen

In dit gedeelte zal ik reflecteren op mijn waarnemingen: de verwerkte onderzoeksgegevens vanuit dataverzameling en de literatuur. Vanuit de beantwoording van mijn deelvragen kom ik tot de conclusie met betrekking tot mijn onderzoeksvraag. Vervolgens sta ik stil bij de beperkingen van mijn onderzoek en geef ik met behulp van aanbevelingen aan wat er verder nog moet gebeuren met betrekking tot de onderzoeksvraag.

5.1 Conclusie deelvragen

5.1.1 Conclusie deelvraag 1: Wat wordt verstaan onder SVIB en VHT?

Vanuit de literatuur, opmerkingen uit de enquête en eigen ervaring ben ik tot het volgende antwoord gekomen:

SVIB en VHT zijn allebei begeleidingsmethodieken. SVIB betekent School Video Interactie Begeleiding. VHT is de afkorting van Video Home Training. SVIB wordt in de onderwijssituatie aangeboden terwijl VHT in de thuissituatie gebruikt wordt. Beide methodieken maken gebruik van een vaste opbouw en hebben de basis interactie principes centraal staan.

Op de site van de AIT en de SVIB staat dat allebei de methoden gebruik maken van opnames uit de praktijksituatie. Deze worden door de gecoachte en de begeleider geanalyseerd en bekeken. De kracht van de beelden zit in het feit dat er wordt gefocust op positief gedrag. Dit wordt uitvergroot om het ook in andere situaties toe te kunnen passen. Er wordt geprobeerd door middel van reflectie om de gecoachte eigenaar van zijn probleem te maken zodat hij oplossingsgericht en handelend bezig kan zijn.

Er zijn veel overeenkomsten tussen beide methodieken. Wanneer die school er voor kiest om combinatietrajecten aan te gaan bieden, lijkt het mij wenselijk om inhoudelijk nog eens wat beter stil te staan bij de overeenkomsten. Ik vond vooral schema's met de aandachtsvelden uit het boek van Dekker en Biemans (1994) verhelderend. Ook moet ik opmerken dat ik SVIB heb mogen ervaren in theorie en praktijk. VHT heb ik alleen leren kennen vanuit de theorie.

5.1.2 Conclusie deelvraag 2: Wat is de meerwaarde en wat zijn de bezwaren van SVIB en VHT in één traject?

Het antwoord op deze deelvraag wordt op basis van de gegevens uit het logboek, de enquête en literatuurstudie gegeven.

Ik wil beginnen met de aantekening dat ik bij het noteren van de meerwaarde vooral uitkwam op productgerichte opmerkingen. De meerwaarde van een combinatietraject is voor mij het intensief kunnen werken met de leerling aan een probleem dat hij in de thuissituatie en/ of op school ervaart. Door positief waarneembaar gedrag uit te vergoten kun je de link leggen naar beide situaties. De oplossingen of handelingen die worden bedacht of geoefend krijgen zo een diepere betekenis.

Ook het kunnen aanbieden van een andere vorm van SVIB binnen de school biedt een ontwikkelingskans.

Daarnaast ervaren leerkrachten en ouders dat sommige problemen overlap hebben in de thuis- en schoolsituatie. Op de site van Passend Onderwijs wordt het belang van maatwerk in het onderwijs besproken: Wanneer een leerling niet lekker in zijn vel zit, kan hij moeilijker tot ontwikkeling komen.

Tenslotte vind ik het belangrijk om te noemen dat wij als school steeds vaker ervaren dat er in een gezin meerdere hulpverleners aan het werk zijn. Dat was ook een van de conclusies uit het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut (Steketee et al., 2006) Door met behulp

van een zorgloket hulpvragen te clusteren beperk je de hoeveelheid hulpverleners en kun je gemakkelijker op een lijn samenwerken met ouders.

Bezwaren zijn wisselende tijden (het dan ook werken buiten schooltijd), het kostenplaatje, maar bijvoorbeeld ook privacyaspecten wanneer je buiten de thuissituatie filmt. Ook het breder worden van je huidige functie als leerkracht / SVIB-er, zoals bijvoorbeeld beschreven staat op de site van de ABVAKABO FNV zal aangepast moeten worden. Je zult naast onderwijs ook de opvoedkundige taken erbij krijgen. Een aantal van de bezwaren zullen versterkt of afgezwakt kunnen worden wanneer vervolgonderzoek gedaan wordt.

5.1.3 Conclusie deelvraag 3: Waar moet je aan denken wanneer je met het aanbod van combinatietrajecten wilt starten?

Vanuit de literatuur, mijn logboek, maar ook mijn ervaring en mening vind ik dat ik nog te weinig heb kunnen onderzoeken rondom het daadwerkelijk kunnen starten. Ik heb voordelen en nadelen beschreven evenals overkomsten en verschillen en zit hierdoor nog steeds in een verkennende fase. Verder onderzoek is dus vereist om deze vraag concreter te kunnen beantwoorden. Door middel van de aanbevelingen in paragraaf 5.4 hoop ik dat vervolgonderzoek opgestart kan gaan worden.

Een voorwaarde om te kunnen starten heb ik gebaseerd op meerdere publicaties over SVIB en VHT (Dekker & Biemans, 1994; Van den Heijkant & Van der Weegen, 2000; Den Otter & Haasen, 2004). Zij benadrukken de consequentheid in gedragsaanpak. Omdat bovenstaande literatuur óf over SVIB ging óf over VHT heb ik zelf aan de hand van de aanbevelingen van het casusonderzoek van Steketee, Pels, Swinnen & De Gruijter (2006) de conclusie verbonden dat samenwerking tussen school en thuis een vereiste is om te kunnen starten. Zowel in de schoolsituatie als in de thuissituatie moet dan gewerkt moeten worden vanuit expliciete instructie, het uitspreken van verwacht gedrag, het waarderen van gewenst gedrag maar ook beleid om incidenten.

Een andere voorwaarde is het in huis hebben van de benodigde apparatuur en een SVIB-er. Vanaf nu zijn er twee leerkrachten uit het team als SVIB-er afgestudeerd. Zowel Teja als ik hebben ervaring met het coachen van kinderen, het begeleiden van collega's en het voeren van gesprekken met ouders of hulpverleners. Teja vanuit de functie intern begeleider en AB-er en ik vanuit functie groepsleerkracht en rugzakcoördinator.

5.2 Conclusie onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag:

Wat zijn de mogelijkheden en de onmogelijkheden van een combinatietraject SVIB-VHT op SBO Dr. Hordijkschool?

Een kind heeft te maken met verschillende leefniveaus. Hier handelen volwassen en kinderen op basis van kennis, inzichten en vaardigheden. Samenhang van pedagogische en didactische aanpak of zorg is dus wenselijk. Je bevordert een gezondere ontwikkeling met optimale leerkransen. Het moet de kinderen helpen hun basis in de maatschappij te leggen.

De handelingsbekwaamheid en de professionaliseringsbehoefte van zowel ouders, leerkrachten als kinderen verschilt per situatie. Het aanbieden van SVIB combinatietrajecten kan worden afgestemd op de professionaliseringsbehoefte als rekening gehouden wordt met de vraag van het kind, de school en de ouders. SVIB combinatietrajecten kunnen het doen, denken en willen van de gecoachte persoon en zijn omgeving ontwikkelen.

De mogelijkheid om een traject op de Dr. Hordijkschool aan te bieden bestaat. Verder

onderzoek zal moeten uitwijzen of het ook daadwerkelijk haalbaar is en welke situaties zich er toe lenen.

5.3 Discussie / beperkingen van mijn onderzoek

Ik had voorafgaand aan de drie SVIB combinatietrajecten niet duidelijk voor ogen welke hulpvragen de leerlingen zouden opstellen. Hierdoor kreeg ik drie vragen die zich niet letterlijk thuis afspeelden. Ik kan dus alleen maar aangeven hoe combinatietrajecten verlopen in school en buiten school en niet specifiek iets zeggen over hoe de opzet en de uitwerkingen was bij leerlingen thuis.

Om de trajecten te kunnen doorlopen heb ik toestemming aan ouders gevraagd. Ik heb ouders uitgekozen waarvan ik wist dat ze mij wilden helpen bij mijn onderzoek. Dit heb ik ook gedaan toen ik op zoek was naar respondenten voor mijn enquête. Om een realistischer beeld te krijgen zou de school aan alle ouders een enquête kunnen sturen.

Doordat ik dit schooljaar de tijd en ruimte had om naast het lesgeven in de schoolverlatersgroep combinatietrajecten uit te proberen, heb ik er veel tijd aan kunnen besteden.

Met behulp van dit onderzoek, bevindt de Dr. Hordijkschool zich nog in de verkennende fase van het wel of niet aanbieden van combinatietrajecten. Er moeten in deze fase nog meer aspecten verkend worden zoals ik onder andere in paragraaf 5.1.2 aangeef.

5.4 Aanbevelingen

- Rugzakbegeleiding:
Als rugzakcoördinator cluster 3 en 4 zou ik volgend schooljaar combinatietrajecten kunnen aanbieden. Ik kan mezelf professionaliseren, bied kinderen een andere werkvorm aan en ik kan op schoolniveau verder met praktijkonderzoek naar vraag en haalbaarheid.
- Schoolbeleid op partnerschap met ouder:
Wanneer leerlingen en hun ouders ook in de thuissituatie begeleiding kunnen krijgen en je een probleem in de thuissituatie ook op school wilt gaan aanpakken moet worden bekeken hoe dit partnerschap kan worden vormgegeven en geïmplementeerd. Dit zal betekenen dat er samengewerkt gaat worden op het gebied van onderwijskundige en pedagogische aspecten.
- Integraal en intersectoraal samenwerken:
Opvoed, en opgroei problemen kunnen beter worden aangepakt wanneer de samenwerking tussen school, ouders en hulpverleners positief en eenduidig is. Hoe korter de lijntjes onderling des te sneller en effectiever er ondersteund kan worden. Doordat een SVIB-er door middel van een combinatietraject ook buiten de school zou moeten gaan coachen is samenwerking gewenst.
Een verkennend gesprek met hulpverleners kan extra informatie opleveren.
- Meelopen VHTtraject
Zowel op persoonlijke titel als in de rol van onderzoeker lijkt het me waardevol en leerzaam om een traject te volgen. Wanneer dit niet mogelijk is, is een gesprek met een videohometrainer ook al interessant.
- Functie of taak op school of bovenschools niveau:
Voorafgaand aan de eventuele keuze of de Dr. Hordijkschool SVIB

combinatietrajecten wil gaan aanbieden moet worden uitgezocht hoe het zit met salaris, verzekeringen, bijdragen van ouders, lengte en duur van trajecten of werktijden.

Hoofdstuk 6 Nawoord

In dit hoofdstuk beschrijf ik hoe mijn onderzoek is verlopen. Ik benoem wat ik er van heb geleerd, wat het onderzoek voor mij heeft betekend en wat het heeft opgeleverd. Ik reflecteer op mezelf, het onderzoeksproces en de opbrengst.

6.1 Reflectie op onderzoeksverloop

Terugkijkend naar de verschillende hoofdstukken merk ik op dat hoofdstuk 1 zowel technisch als procesmatig goed aan te pakken was. De onderzoeksvraag heb ik aangescherpt, maar de beargumentering en de deelvragen kon ik er zo bijschrijven. Onderzoekstechnisch was hoofdstuk 2 ingewikkelder dan procesmatig omdat er zo veel geschreven bronnen waren. Hoofdstuk 3 vond ik niet lastig omdat ik de opbouw van mijn eerder geschreven meesterstuk heb aangehouden.

Het uitvoeren van het onderzoek in de praktijksituatie verliep positief omdat ik handelend bezig kon zijn en ik medewerking kreeg van mijn omgeving. Door het contact en de betrokkenheid bij ouders, collega's en natuurlijk de kinderen werd ik indirect gedwongen door te gaan.

Het meteen verwerken van informatie in de hoofdstukken 4 en 5 is nog steeds niet mijn sterkste kant. Hierbij speelt weer het selecteren van informatie een rol omdat ik meerdere malen uitkwam op een te groot totaal aantal woorden.

6.2 Reflectie op mijn persoonlijke professionele ontwikkeling

Ik liep vast qua planning omdat ik te laat ben gestart met de combinatietrajecten. Dit heeft tot het (bijna) letterlijk nachtenlang doorwerken geleid.

Door doorzettingsvermogen, zoals ik het betitel, is het gelukt. Mijn omgeving heeft meerdere malen aangegeven dat als ik het dit studiejaar niet zou halen het echt geen ramp zou zijn. Ook werd mij gevraagd waarom ik een tweede meesterstuk ging schrijven. De gedachte dat dit een kans was om iets weer helemaal geslaagd af te ronden werd een argument. Ik heb gemerkt dat ik met doorzettingsvermogen voor mezelf kansen creëer: direct betrokkenen willen hulp aanreiken door mee te denken, stukken te lezen, in te vallen of extra feedback te geven.

Ik heb het als prettig ervaren om bij een schoolontwikkeling betrokken te worden: collega's waarderen een tweede SVIB-er en voor mij voelt het goed dat ik ook werkzaam kan zijn op schoolniveau.

Door de combinatietrajecten heb ik mij verder kunnen ontwikkelen in kindertrajecten: de vorm van SVIB, die wat mij betreft, nog te weinig voorkomt in de school.

6.3 Reflectie op mijn ontwikkeling als onderzoeker

Mijn onderzoekende houding heeft er toe geleid dat ik voor de tweede keer een meesterstuk wilde gaan schrijven. Door mijn onderzoeksvaardigheden en de kennis van onderzoek heb ik mijn onderzoekscompetenties verder kunnen ontwikkelen. Ook voor SVIB wilde ik nieuwe kennis en inzichten verwerven. Ik ben daarom een nieuwe vorm van SVIB voor school gaan bestuderen.

Ik heb kennisgenomen van relevant en actueel onderzoek en ik heb zelf ook onderzoek gedaan. Door de verschillende bruikbare bronnen, moest ik gegevens beknootten om de juiste informatie te pakken te krijgen. De combinatietrajecten uitvoeren en het verzamelen van data verliep positief. Zo zorgde bijvoorbeeld het digitaal afnemen van de enquêtevragen voor automatische verwerkingen van de antwoorden en direct inzicht in de resultaten. Ook de ervaring die ik vorig jaar heb opgedaan, had ik meegenomen: het doelbewust observeren maakt analyseren en verzamelen met behulp van een logboek minder tijdrovend.

Door tijdens het onderzoek telkens weer systematisch terug te kijken, te reflecteren en vooruit te kijken op de verschillende fasen, heb ik overzicht proberen te houden. Ik had de

opzet van mijn vorige meesterstuk als ruggensteun, maar ook de opmerkingen van mijn begeleiders van toen en nu én mijn critical friends heb ik meegenomen om de kwaliteit van mijn onderzoek te verscherpen.

6.4 Doelrealisatie: opbrengst en hoe verder met de opbrengst

Professionalisering op individueel niveau, maar ook de bijdrage op schoolniveau betekent dat ik niet stilsta en dat we ook als school oog blijven houden voor maatschappelijke ontwikkelingen.

Ik ga mijn opbrengsten en aanbevelingen met de directie en mijn collega SVIB-er bespreken. Persoonlijk zou ik volgend schooljaar tijd en ruimte willen krijgen om dit onderzoek een logisch vervolg te geven. Ik denk dan bijvoorbeeld aan het uitvoeren van nog een traject (maar dan ook echt in de thuissituatie) of het meelopen / hebben van een gesprek bij een instantie als MEE. Wanneer de directie besluit meer te kunnen en te willen doen met mijn aanbevelingen dan zou ik graag mee willen werken aan een vervolg- of verdiepend onderzoek.

Daarnaast hoop ik mijn bevindingen aan het college van bestuur van Leerrijk! te kunnen vertellen. Ook zij zijn op dit moment bezig met de fusie van onze school en de Anton Pieck school in Kaatsheuvel. Omdat de twee scholen vanuit de kernwaarden en missie een visie aan het opstellen zijn, lijkt het mij een mooie gelegenheid om ze op de hoogte te stellen van mijn ideeën en bevindingen.

Literatuurlijst

Tijdschriftartikel, boeken, verzamelwerken en bijdragen aan verzamelwerken

Berkers, W. (2000). *Praktijkgericht onderzoek en methodiekontwikkeling; Reflectie op het methodisch handelen van de hulpverlener*. Houten/ Zaventem: Bohn Stafleu Van Loghum.

Dekker, T. & Biemans, H. (1994). *Video-hometraining in gezinnen*. Houten/ Zaventem: Bohn Stafleu Van Loghum.

Harinck, F. (2006). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen/ Apeldoorn: Garant.

Kallenberg, T., Koster, B., Onstenk, J. & Scheepsma, W. (2007). *Ontwikkeling door onderzoek; Een handreiking voor leraren*. Utrecht/ Zutphen: ThiemeMeulenhoff

Ministerie van OCW (2005). *Beleidsnota governance: ruimte geven, verantwoording vragen en van elkaar leren*. Kamerstukken Tweede Kamer 2004-2005 nr. 30183.

Muller, L. (1997). *Thuisbehandeling & hometraining; Een staalkaart van visies, methoden, ontwikkelingen en projecten*. Utrecht: SWP.

Saunders, M., Lewis, P. & Thornhill, A. (2007). *Methoden en technieken van onderzoek*. Amsterdam: Pearson Education Benelux.

Segers, J. (2002). *Methoden voor de maatschappijwetenschappen*. Assen: Koninklijke Van Gorcum

Steketee, M., Pels, T., Swinnen, H. & Gruijter, M. de (2006). *Effectieve omgevingsrelaties; Scholen met een brede pedagogische verantwoordelijkheid*. Utrecht: Verwey- Jonker Instituut.

Soudijn, K. (2005). *Onderzoeksverslagen schrijven; Praktische handleiding bij het schrijven van scripties en andere werkstukken voor hbo en wo*. Houten/ Zaventem: Bohn Stafleu Van Loghum.

Heijkant, C. van den & Wegen, R. van der (2000). *De klas in beeld; Video Interactie Begeleiding in School*. Heeswijk-Dinther: Esstede

Heijkant, C. van den, Quak, G., Swet, J. van, Vloet, K., Vos, M. de & Wegen, R. van der (2006). *School Video Interactie begeleiding; Van meerdere kanten bekeken*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant.

Otter, M. den & Haasen, M. (2004). *Wat je ziet ben je zelf; School Video Interactie Begeleiding met leerlingen*. Antwerpen/ Apeldoorn: Garant.

Otter, M. den, Dreissen, L., Duin, M. van, Düren, W., Haasen, M., Hulten, M. van, Jespers, H., Paardekooper, E. & Wegen, R. van der (2009). *De School Video Interactie Begeleider; volgend in beweging*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.

Wels, P.M.A. (2001), *Helpen met beelden; Video in de hulpverlening aan gezinnen*. Houten/ Zaventem: Bohn Stafleu Van Loghum.

Elektronische bronnen

AIT: zonder auteur, 'Associatie voor Interactiebegeleiding en Thuisbehandeling'. Laatst geraadpleegd op 2 februari : <http://www.aitnl.org/index.html>.

APAnomen: zonder auteur, (juni, 2009). 'Richtlijnen voor literatuurlijst en bronvermeldingen (APA stijl)'. Laatst geraadpleegd op 25 mei 2011: http://www.fontysmediatheek.nl/w/images/a/ab/Bronvermeldingen_volgens_APA-normen.pdf

APAnormen: Boerman, R. (2008), 'Ethische uitgangspunten bij praktijkonderzoek'. Laatst geraadpleegd 10 mei, 2011: [www.fontysmediatheek.nl/w/images/8/8d/Boerman,_R-1-_\(2008\)_Ethische_uitgangspunten_bij_praktijkonderzoek_Fontys_OSO.pdf](http://www.fontysmediatheek.nl/w/images/8/8d/Boerman,_R-1-_(2008)_Ethische_uitgangspunten_bij_praktijkonderzoek_Fontys_OSO.pdf)

Functieomschrijving leraren: zonder auteur, 'Functie informatie'. Laatst geraadpleegd op 2 juni 2011: http://www.abvakabofnv.nl/docs/fag/po_fuwa_leraar_basisonderwijs.pdf

Passend onderwijs: zonder auteur, 'Passend onderwijs'. Laatst geraadpleegd op 24 februari 2011: <http://www.passendonderwijs.nl/>.

Schoolgids: Bakker, A. (2010). 'Schoolgids Dr. Hordijkschool 2010- 2011'. Laatst geraadpleegd op 5 juni 2011: <http://www.drhordijkschool.nl/>.

SVIB: zonder auteur, 'School Video Interactie begeleiding'. Laatst geraadpleegd op 12 april 2011: <http://www.svib.info/watussvib.html>.

VERoC: Kennedy, H. (2009). 'Video Enhanced Reflection on Communication'. Laatst geraadpleegd op 12 juni 2011:

[https://portal.fontys.nl/instituten/oso/School%20video%20interactie%20begeleiding/Shared%20Documents/091210.hillarykennedy.Tilburg_2009_actual\[1\].pdf](https://portal.fontys.nl/instituten/oso/School%20video%20interactie%20begeleiding/Shared%20Documents/091210.hillarykennedy.Tilburg_2009_actual[1].pdf)

Bijlagen

Bijlage 1: “Enquêtevragen”

1.	Kunt u aangeven wat uw functie is • Groepsleerkracht • SVIB-er / AB-er • Onderwijs ondersteunend personeel	Kunt u aangeven of uw kind wel of geen rugzak heeft. • Rugzak (leerlinggebonden financiering) • Geen rugzak
2.	<i>In de praktijk maken wij regelmatig video-opnames in onze groepen. De opnames worden alleen door de betrokken teamleden bekeken. Voor een begeleidingsvraag van een individueel kind wordt schriftelijk toestemming gevraagd aan de ouders. De opnames worden na beëindiging van het begeleidingstraject gewist. Deze afspraken en regels staan in het SVIB – protocol, dat op school ter inzage ligt bij Teja Pauëlsen. Op onze school is Teja Pauëlsen opgeleid om de leerkrachten en kinderen met behulp van SVIB te begeleiden. Laura de Graaff hoopt dit schooljaar haar opleiding af te ronden.</i> Bovenstaande tekst staat in de schoolgids. Heeft u zelf ervaring met een kindtraject waarbij het kind alleen of samen met u door een SVIB-er begeleid werd? Opmerking indien SVIB-er: Heeft u zelf wel eens een kindtraject begeleid? • Ja • Nee	Videohometraining (VHT) betekent dat een trainer opnamen maakt van u en uw kind. Zo kunt u samen terugzien hoe u en uw kind met elkaar omgaan. De begeleider bespreekt de video-opname met u. U ziet hoe u reageert in bepaalde situaties en u leert hoe u uw kind meer stimuleert door anders te reageren. De video-opname is niet bedoeld om een schuldige aan te wijzen. Het gaat erom dat u ziet hoe u en uw kind op elkaar reageren en wat de gevolgen daarvan zijn. Heeft u ervaring met VHT of een soortgelijke vorm waarbij er in de thuissituatie door een hulpverlenerinstantie gefilmd is? • Ja • Nee
3.	Is de ervaring met het SVIB kindtraject positief geweest? • Ja • Nee	Is de ervaring met VHT positief geweest? • Ja • Nee
4.	Staat u nog steeds positief t.a.v. een SVIB kindtraject? • Ja • Nee	Staat u nog steeds positief t.a.v VHT? • Ja • Nee
5.	Indien u geen ervaring met een kindtraject hebt: staat u positief tegenover SVIB kindtraject ? • Ja • Nee	Indien u geen ervaring met VHT of een dergelijke vorm heeft, staat u positief tegenover VHT? • Ja • Nee
6.	Zou u een SVIB kindtraject willen? • Ja: reden • Nee, wat is de reden?	Zou u VHT willen? • Ja: reden • Nee, wat is de reden?
7.	Stel dat we als school een combinatietraject gaan aanbieden waarbij uw kind zowel op school als thuis tegelijkertijd met de camera begeleid gaat worden. Hoe staat u daar dan tegenover? • Positief	Stel dat we als school een combinatietraject gaan aanbieden waarbij uw kind zowel op school als thuis tegelijkertijd met de camera begeleid gaat worden. Hoe staat u daar dan tegenover? • Positief

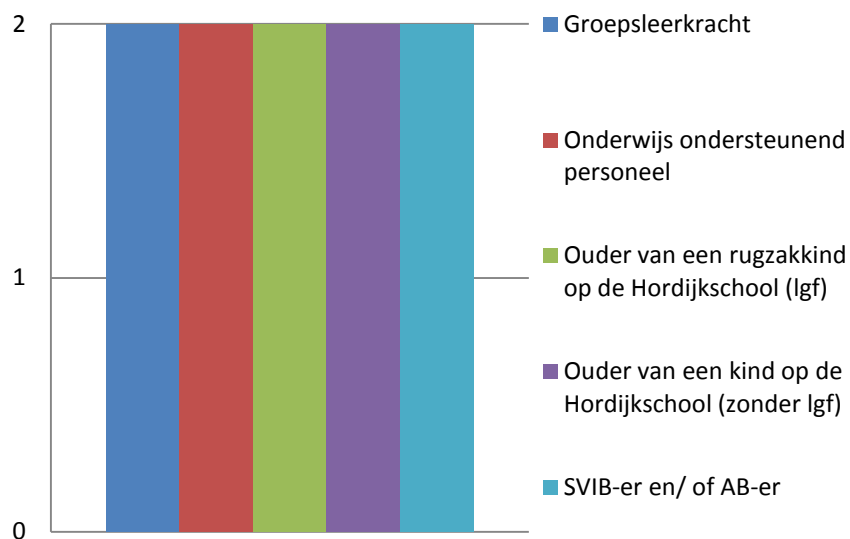
	• Negatief • Weet het niet	• Negatief • Weet ik niet
8.	Welke begeleidingssituatie van een combinatietraject ziet u het meest zitten? • Begeleiding bij een probleem in de school – begeleiding bij een probleem in huis. • Begeleiding bij een probleem in de school – begeleiding bij een probleem in de vrije tijd (sportclub, buiten spelen, vriendjes etc.)	Welke begeleidingssituatie van een combinatietraject ziet u het meest zitten? • Begeleiding bij een probleem in de school – begeleiding bij een probleem in huis. • Begeleiding bij een probleem in de school – begeleiding bij een probleem in de vrije tijd (sportclub, buiten spelen, vriendjes etc.)
9.	Welk soort begeleiding spreekt u in eerste instantie het meest aan? • Individueel traject waarbij een SVIB-er een kind op school en thuis begeleidt en waarbij informatie en afspraken, die met het kind worden gemaakt, naar zowel de leerkracht als de ouders gaat. • Een traject met de volwassenen erbij waarbij op school de leerkracht betrokken wordt bij het bekijken en bespreken van de beelden waarbij thuis de ouder(s) betrokken worden bij het bekijken en bespreken van de beelden. • Een traject waarbij tegelijkertijd de beelden met het kind, de ouder(s) en de leerkracht bekeken en besproken worden.	Welk soort begeleiding spreekt u in eerste instantie het meest aan? • Individueel traject waarbij een SVIB-er een kind op school en thuis begeleidt en waarbij informatie en afspraken, die met het kind worden gemaakt, naar zowel de leerkracht als de ouders gaat. • Een traject met de volwassenen erbij waarbij op school de leerkracht betrokken wordt bij het bekijken en bespreken van de beelden waarbij thuis de ouder(s) betrokken worden bij het bekijken en bespreken van de beelden. • Een traject waarbij tegelijkertijd de beelden met het kind, de ouder(s) en de leerkracht bekeken en besproken worden.
10.	Als ik op dit moment toestemming zou hebben om in uw klas een combinatietraject te doen, op welk gebied zou dan de hulpvraag liggen? • (leer)achterstand van mijn kind • Gedrag van mijn kind • Welzijn welbevinden/ anders	Als ik op dit moment toestemming zou hebben om in uw gezin een combinatietraject te doen, op welk gebied zou dan de hulpvraag liggen? • (leer)achterstand van mijn kind • Gedrag van mijn kind • Welzijn welbevinden/ anders
11.	Welke positieve verwachtingen heeft u van een combinatietraject met kinderen	Welke positieve verwachtingen heeft u van een combinatietraject met kinderen
12.	Welke negatieve verwachtingen heeft u van een combinatietraject met kinderen?	Welke negatieve verwachtingen heeft u van een combinatietraject met kinderen?
13.	Zijn er nog opmerkingen en / of aanvullingen die u in voorgaande vragen niet kwijt kon en naar uw inzicht van belang zijn wanneer u denkt aan een combinatietraject met een individueel kind ?	Zijn er nog opmerkingen en / of aanvullingen die u in voorgaande vragen niet kwijt kon en naar uw inzicht van belang zijn wanneer u denkt aan een combinatietraject met een individueel kind ?

Bijlage 2: “Format logboek

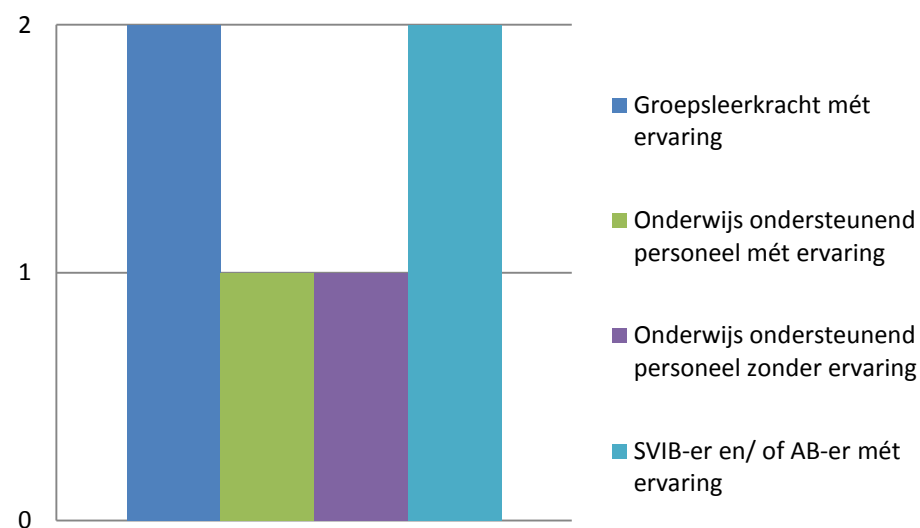
Logboek:					Bladnummer: 1
Datum	Tijdsduur	Ondernomen activiteiten	Behaalde resultaten / en of gemaakte afspraken	Te ondernemen acties	Belangrijke conclusies en ervaringen
		•	•		
		•	•	•	
		•		•	

Bijlage 3: “Uitwerking enquêtegegevens”

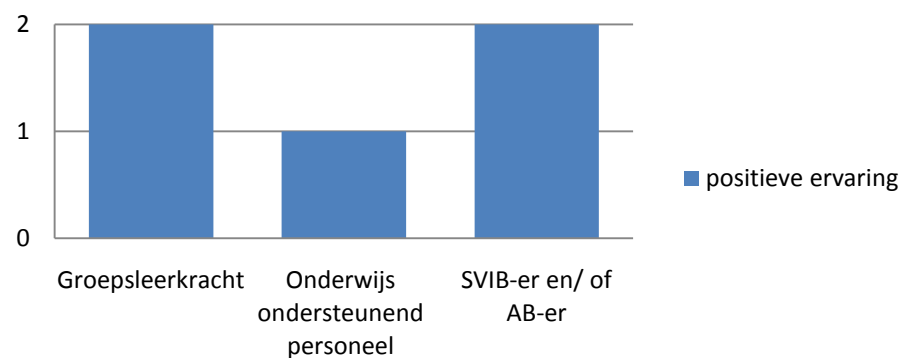
Grafiek 1: Demografie geënquêteerde onderzoeksgroep

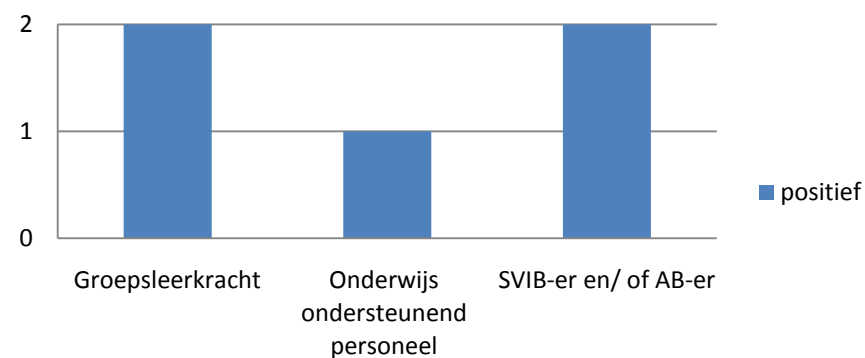
Grafiek 2: Personeel Hordijkschool is er al ervaring met een SVIB kindtraject?

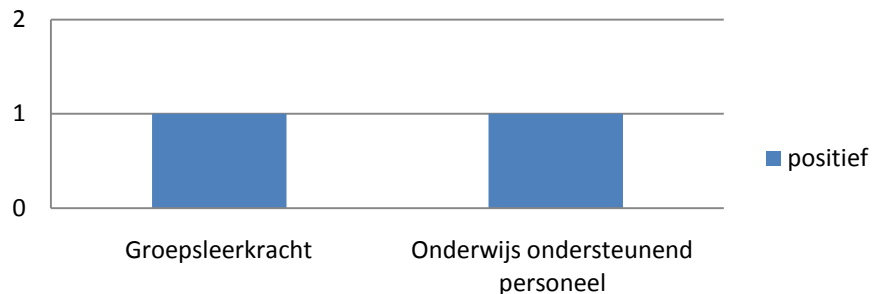
Grafiek 3: Personeel Hordijkschool positieve of negatieve ervaring met SVIB-kindtraject?

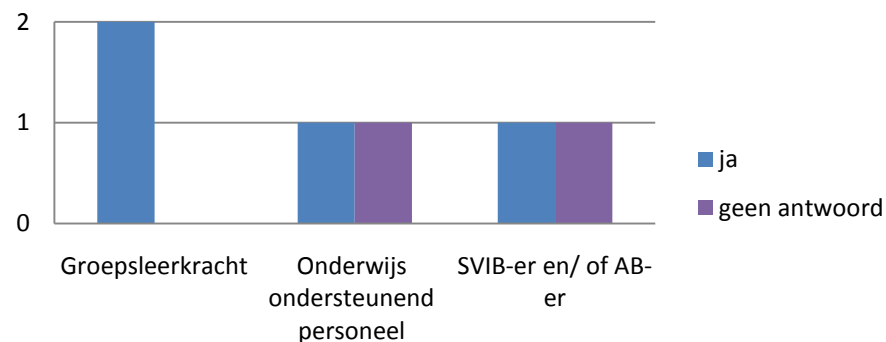
Grafiek 4: Personeel Hordijkschool nog steeds positief t.a.v. een SVIB-kindtraject?

Grafiek 5: Personeel Hordijkschool geen ervaring, maar toch positief t.a.v. een SVIB-kindtraject?

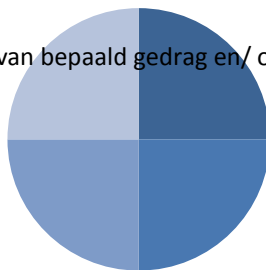

Grafiek 6: Personeel Hordijkschool zou je zelf een SVIB-kindtraject willen?

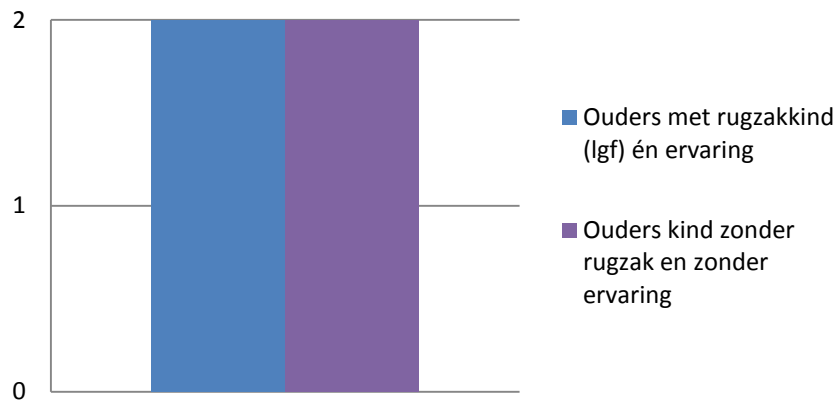

Grafiek 6A: Uitleg Ja ik zou zelf wel een SVIB-kindtraject willen omdat...

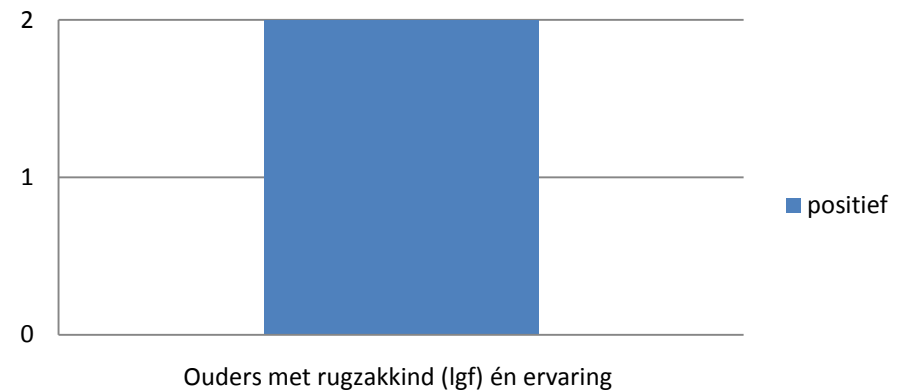
- Bij bepaalde opvoedingsvraagstukken kun je vastlopen omdat een kind nog niet toe is aan zelfreflectie. SVIB beelden zijn heel concreet en kunnen heel verhelderend zijn voor een kind en b.v. oorzaak en gevolg van gedrag laten zien.
- Geeft zowel voor kind als leerkracht beter zicht in eigen handelen. Waardoor je nieuwe dingen kunt veranderen /verbeteren.
- Het biedt mogelijkheden om samen naar "nieuwe" wegen te zoeken. Het maakt het systeem rondom het kind duidelijk en kan zo bijdragen aan een nieuw bewustzijn voor kind en volwassene. Absolute voorwaarde voor slagen: bieden van zekerheden aan het kind.
- Het kan een waardevolle manier zijn om tot bewustmaking van bepaald gedrag en/ of aanpassingen daarvan te komen.

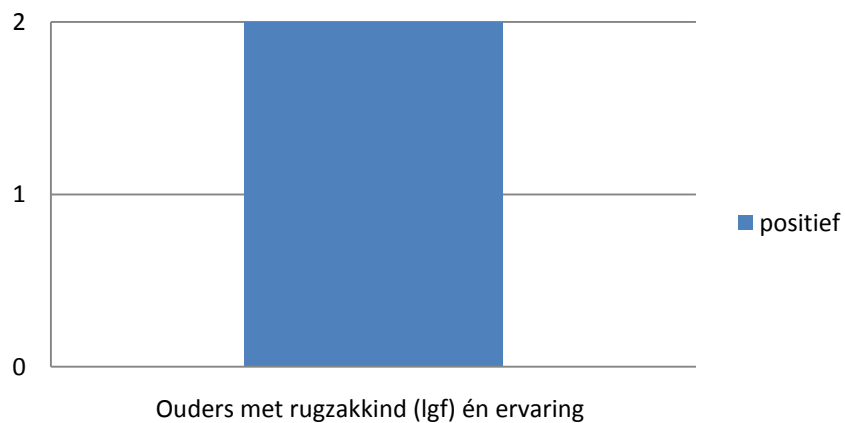
Grafiek 7: Ouders Hordijkschool is er al ervaring met VHT?

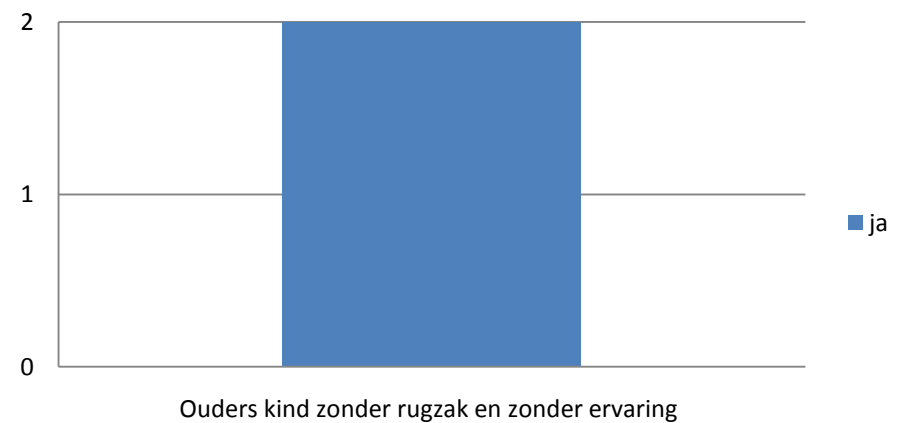
Grafiek 8: Ouders Hordijkschool positieve of negatieve ervaring met VHT?

Grafiek 9: Ouders Hordijkschool nog steeds positief t.a.v. VHT?

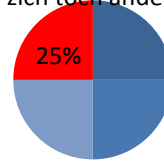

Grafiek 10: Ouders Hordijkschool geen ervaring, maar toch positief t.a.v. VHT?

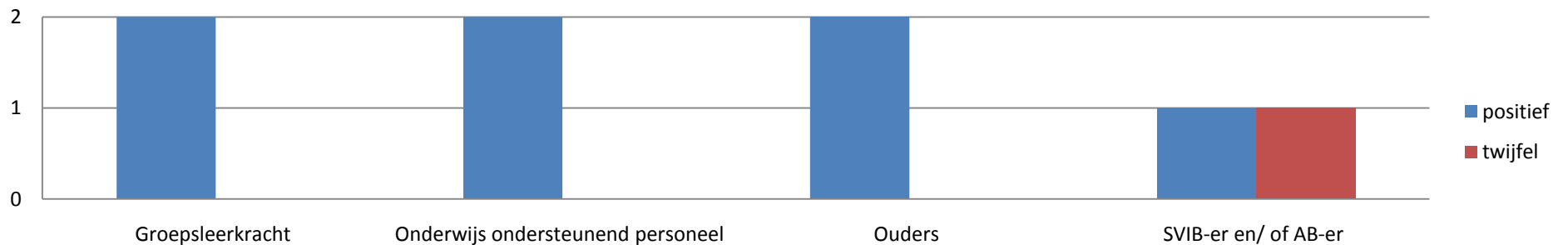

Grafiek 10A: Uitleg Ja / nee ik zou zelf (g)een VHTtraject willen omdat...

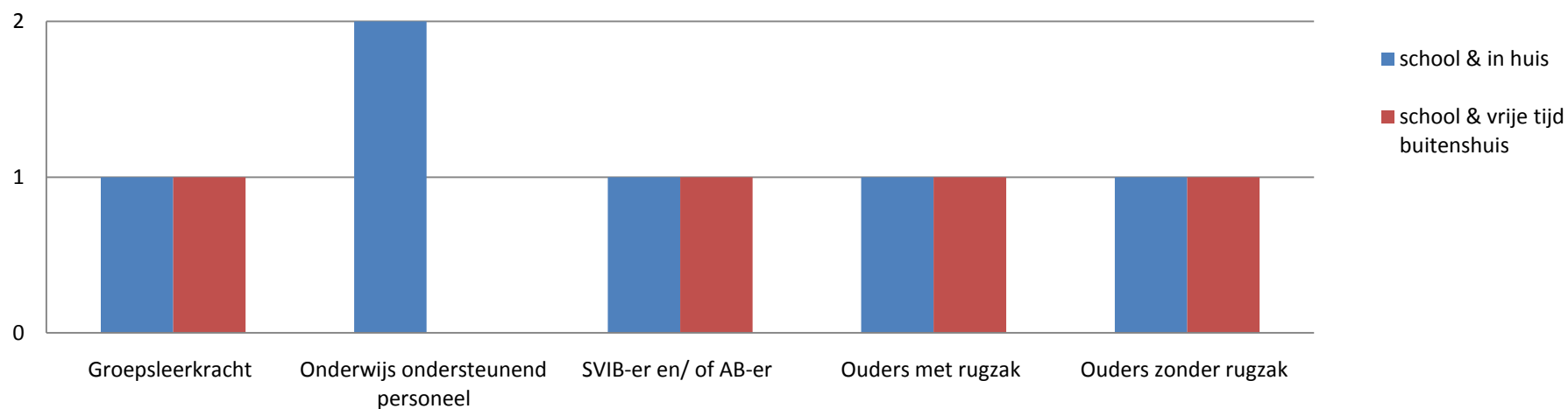
- Ik vind het goed dat er 1 keer per maand VHT wordt toegepast, in de klas of thuis. Zodat je terug kan kijken hoe een kind reageert en hoe leerkrachten met het kind omgaan. Zo kunnen zowel kind, ouders als leraren beter positief samen aan situaties werken.
- Het lijkt mij leerzaam en waardevol en geeft ongetwijfeld inzicht in bepaald (misschien wel) onbewust gedrag.
- Als er een reden is dat het goed zou zijn voor het kind zou ik daar zeker aan meewerken.
- Nee, omdat ik weet uit ervaring, dat mensen in dat soort situaties zich toch anders gedragen.

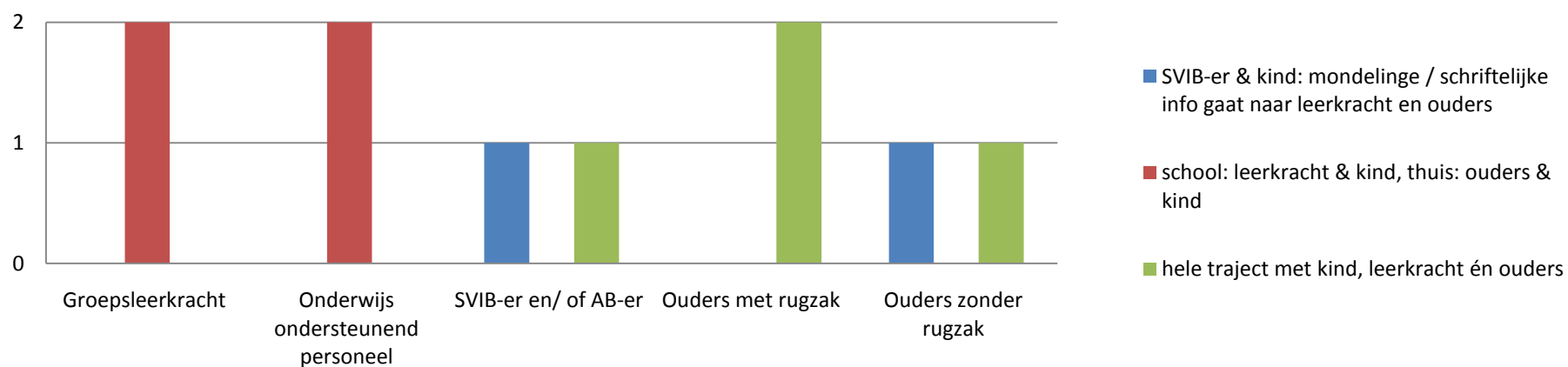
Grafiek 11: Hoe denk je over een combinatietraject?

Grafiek 12: Voorkeur soort begeleidingssituatie

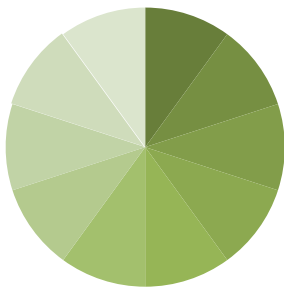
Grafiek 13: Voorkeur soort begeleidingstraject

Grafiek 14: Op welk gebied zou , als ik vandaag kom filmen, je vraag liggen?

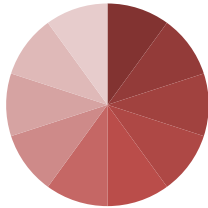

Grafiek 15: Positieve verwachting van een combinatietraject

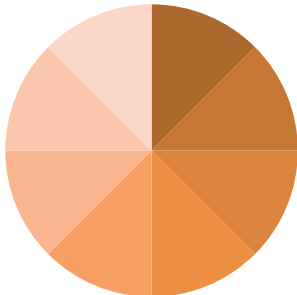
- Groepsleerkracht: Het kind wordt in zijn totale leefsituatie gevolgd en begeleid, dat kan alleen maar positiever zijn. Minder scheiding school-thuis.
- Groepsleerkracht: Beter inzicht in handelen van verschillende partijen, betere begeleiding voor het kind.
- Onderwijs ondersteunend personeel: De gestelde doelen van het traject van school én thuis worden gekoppeld.
- Onderwijs ondersteunend personeel: Met behulp van beelden betrokkenen bewust maken en leren omgaan met de problematiek voor betere afstemming en optimale begeleiding. (In mijn geval communicatieve redzaamheid).
- SVIB-er en/ of AB-er: Een 'aha-erlebnis'effect. VIB zorgt voor reflectie bij mensen, middels goede coaching kan dit heel veel opleveren.
- SVIB-er en/ of AB-er: Positief dat ouders en leerkrachten zoveel mogelijk op een lijn staan/ werken.
- Ouders met rugzak: Zodat alle partijen gaan inzien dat de situatie anders kan.
- Ouders met rugzak: Positief om feedback van gedrag van je kind en van de leraar te krijgen. Zorgt voor een betere samenwerking en vertrouwensband met school, kind en ouders. Je gaat elkaar beter begrijpen.
- Ouders zonder rugzak: Dat een kind in sommige situaties beter geholpen kan worden.
- Ouders zonder rugzak: Meer inzicht krijgen in eigen functioneren naar mijn kind toe en inzicht krijgen in het gedrag van mijn kind (interacties met de omgeving).

Grafiek 16: Negatieve verwachting van een combinatietraject

- Groepsleerkracht: Hoe verloopt het contact met ouders? Gaat dit goed? Houden zij zich ook aan de afspraken?
- Groepsleerkracht: Hoe ver moet je gaan als leerkracht? (Als de SVIB-er ook leerkracht is). Hoe zit het met de tijdsinvestering?
- Onderwijs ondersteunend personeel: Het neemt veel tijd in beslag: het vinden van een tijdstip om de beelden te bekijken en te bespreken. Juiste aanwezige apparatuur.
- Onderwijs ondersteunend personeel: Het begeleiden van ouders valt niet onder de onderwijstaak. Er zal dus een koppeling met MEE gemaakt dienen te worden ivm de financiering.
- SVIB-er en/ of AB-er: Bij tegelijk kijken van ouders en leerkracht is leiding geven en beurt verdelen erg belangrijk.
- SVIB-er en/ of AB-er: Het gevaar bij deze vorm van begeleiden is dat betrokkenen elkaar de "schuld" gaan geven. Vraagt om zeer goede coachingsvaardigheden!!!

Grafiek 17: Opmerkingen of aanvullingen

- Groepsleerkracht: Wanneer zet je een combinatietraject in? Wie gaat het doen? Hoe ver moet je gaan? In hoeverre moet school initiatief nemen (taak zorgloket?).
- Groepsleerkracht: Bij vr. 15 vind ik dat gedrag en welzijn / welbevinden vaak met elkaar te maken hebben. Ik had ook welzijn / welbevinden kunnen invullen. Is dit iets voor het zorgloket?
- Onderwijs ondersteunend personeel: Je zult zo'n traject niet met alle leerlingen kunnen uitvoeren. Je moet rekening houden met leeftijd, zelfinzicht en motivatie van betrokkenen. In hoeverre moet de school zo'n initiatief nemen (zorgloket idee?)
- Onderwijs ondersteunend personeel: Een traject gericht op communicatieve redzaamheid (taalniveau) is essentieel en dient ook altijd bekeken te worden wanneer er sprake is van gedrags,- en of leerproblemen.
- SVIB-er en/ of AB-er: Bij vr. 14 staat mijn keus er niet bij. Ik zou kiezen om te beginnen met een kind ivm veiligheid. Laat het kind eventueel kiezen met wie hij beelden wil bekijken. Maak daarna het traject groter. In hoeverre moet school initiatief nemen (zorgloket?).
- SVIB-er en/ of AB-er: Welke rol heeft ieder; kind / leerkracht / ouder? Wie is eigenaar van probleem/ proces/ ontwikkeling?

Bijlage 4: “Logboek Matthijs

Logboek:			Bladnummer: 1		
Datum	Tijdsduur	Ondernomen activiteiten	Behaalde resultaten / en of gemaakte afspraken	Te ondernemen acties	Belangrijke conclusies en ervaringen
23/3 & 24/3	30 minuten	Met collega's Arco, Evelyn, Corrie, Arie, Jan & Rachelle in gesprek over mogelijke kindtrajecten.	Namen en eventuele leerdoelen van leerlingen voor mijn onderzoek.	Opzoeken telefoonnummers ouders.	Vooraf rugzakkinderen die werken besproken.
28/3	5 minuten	Opzoeken telefoonnummers gezinnen voor mijn trajecten.	Nummers van Matthijs, Sven, Fleur en Kadinah verzameld.	Ouders informeren en toestemming vragen.	-
28/3 & 29/3	30 minuten	Toestemming vragen ouders	2x gebeld met ouders Matthijs: toestemming gehad. - Gebeld met moeder Kadinah: geen toestemming gehad. - Gebeld met moeder Sven: toestemming gehad. - Gesprek met moeder Fleur: toestemming gehad.	- Intakegesprek met betreffende kinderen plannen. - Camera reserveren. - Lokaal reserveren. - Leerkrachten inlichten.	Ouders waren of meteen voor of meteen tegen.

Logboek:			Bladnummer: 2		
Datum	Tijdsduur	Ondernomen activiteiten	Behaalde resultaten / en of gemaakte afspraken	Te ondernemen acties	Belangrijke conclusies en ervaringen
29/3	40 minuten	Planning filmafspraken, cameragebruik en feedbackgesprekken.	- Rooster cameragebruik gemaakt. - Rooster intake, filmmomenten en feedbackgesprekken gemaakt.	- Uitprinten filmrooster. - Met leerlingen, leerkrachten en ouders data en tijden bespreken. - Lokaal reserveren voor intakegesprekken.	Plannen kost tijd omdat je met alles en iedereen rekening moet houden!
30/3	15 minuten	- Uitprinten en ophangen rooster cameragebruik op kluisdeur. - Uitprinten en ophangen rooster lokaalreservering. - Mailen ouders en leerkrachten om data en reservering van ruimten door te geven.	Iedereen weet wanneer de camera en het lokaal gereserveerd is. .	Vorbereiden intake Matthijs.	Plannen kost tijd omdat je met alles en iedereen rekening moet houden!

Logboek:			Bladnummer: 3		
Datum	Tijdsduur	Ondernomen activiteiten	Behaalde resultaten / en of gemaakte afspraken	Te ondernemen acties	Belangrijke conclusies en ervaringen
4/4	10 minuten	Vorbereiden intake Matthijs	- Camera staat klaar. - Papier en pen liggen klaar.	Intake Matthijs.	Ondanks het reserveren van het lokaal was er toch een stagiaire gaan zitten.
4/4	30 minuten	Intake Matthijs	- Toestemming van Matthijs. - Leerdoel vastgesteld: Correct boodschappen willen doen in de school én in de supermarkt. - Data afspreken voor 1e schoolopdracht.	Uitwerken intake Matthijs.	Matthijs had zijn vraag helder.
4/4	20 minuten	Uitwerken intake Matthijs	- Intake op harde schijf gezet. - Samenvatting gesprek gemaakt	- Ouders Matthijs inlichten over zijn leervraag. - Supermarkt Plus bellen voor toestemming. - Camera opladen.	Uitwerken verliep snel omdat het vrijwel meteen na de intake gebeurde.
Logboek:			Bladnummer: 4		

Datum	Tijdsduur	Ondernomen activiteiten	Behaalde resultaten / en of gemaakte afspraken	Te ondernemen acties	Belangrijke conclusies en ervaringen
5/4	10 minuten	Ouders Matthijs bellen	Op de hoogte houden van vorderingen	-	Ouders zijn positief.
5/4	5 minuten	Camera opladen.	Volle camera	-	Materiaal ligt klaar.
5/4	5 minuten	Supermarkt bellen	Toestemming gehad om 3x te mogen filmen.	-	Toestemming via de telefoon gehad. Misschien in het echt straks nog even personeel opzoeken en aanspreken omdat zij misschien niet op de hoogte zijn.
5/4	20 minuten	Filmen schoolopdracht 1	Eerste filmpje Matthijs gemaakt.	- Analyseren filmpje - Reserveren lokaal feedbackgesprek - Schoolopdracht 1 op harde schijf.	Wanneer moet je stoppen met filmen? Heb ik aan een paar minuten opname genoeg?

Logboek:			Bladnummer: 5		
Datum	Tijdsduur	Ondernomen activiteiten	Behaalde resultaten / en of gemaakte afspraken	Te ondernemen acties	Belangrijke conclusies en ervaringen
7/4	45 minuten	Vorbereiden feedbackgesprek schoolopdracht 1	- Filmpje bekeken - Lokaal gereserveerd - Camera klaargezet - Filmpje op harde schijf gezet	Feedbackgesprek	- Alles kan op 1 dag omdat er tijd voor is nu ik studeer! - Filmpje moet op het netwerk gezet worden.
7/4	30 minuten	Feedbackgesprek schoolopdracht 1	- Beelden met Matthijs besproken. - Nieuwe werkpunten afgesproken. - Nieuwe afspraak filmmoment gemaakt.	Verwerken feedbackgesprek	- Matthijs vind het fijn om weer mee te gaan. - Matthijs wil heel de film bekijken. - Matthijs weet alle gebeurtenissen te benoemen.
7/4	45 minuten	Verwerken gegevens feedbackgesprek schoolopdracht 1	- Analyseren feedbackgesprek. - Opslaan beelden en bergen gegevens schoolopdracht 1	Vorbereiden opname thuissituatie	Goed wegzetten in het juiste mapje op het netwerk!
7/4	5 minuten	In orde maken camera voor filmopname thuisopdracht 1	Klaar voor vanmiddag: de thuisopname	Uitvoeren thuisopname	2^e SD kaartje aanschaffen?

Logboek:			Bladnummer: 6		
Datum	Tijdsduur	Ondernomen activiteiten	Behaalde resultaten / en of gemaakte afspraken	Te ondernemen acties	Belangrijke conclusies en ervaringen
8/4	30 minuten	Filmen thuisopdracht 1	Tweede filmpje Matthijs gemaakt.	- Analyseren filmpje Matthijs. - Reserveren lokaal feedbackgesprek Matthijs. - Thuisopdracht 1 op harde schijf zetten.	- Niet iedereen in de winkel was blij dat er gefilmd werd! - Matthijs vindt het spannend. - Onwennig om met camera door de winkel te lopen.
8/4	30 minuten	Vorbereiden feedbackgesprek thuisopdracht 1	- Filmpje bekeken - Lokaal gereserveerd - Camera klaargezet - Filmpje op harde schijf gezet	Feedbackgesprek thuissituatie	- Laat ik Matthijs alles kijken? - Hoe zorg ik er voor dat anderen zo min mogelijk in beeld komen?
12/4	30 minuten	Feedbackgesprek thuisopdracht 1	- Beelden en werkpunt met Matthijs besproken. - Nieuwe afspraak filmmoment gemaakt.	Uitwerken feedbackgesprek	- Matthijs moet alle beelden bekijken. - W erkpunten komen overeen

